

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Rozvojová problematika subsaharské Afriky se zaměřením na Namibii

Bakalářská práce

Vedoucí práce
Mgr. Lenka Rosková

Autorka práce
Kateřina Joudalová

6. 5. 2011

Abstract

The bachelor degree thesis called “Development Issues of Sub-Saharan Africa with a Focus on Namibia” deals with basic terms of development cooperation and with international organizations relevant for the topic, e.g. the World Bank and the United Nations. The chapter on selected causes of failure and on the current situation discusses political regimes, civil wars, indebtedness, remission of debt and approaches of “planners“, i.e. big international entities providing development aid, such as UNICEF or USAID, versus “searchers“, represented by non-governmental non-for-profit organizations Karas Huisen Crafts and Namibia People in Need.

The thesis had one objective divided into three partial questions. The first partial objective was identical with the research question: Is the living standard in Namibia improving thanks to the traditional approach to development cooperation on the side of “planners” or is it rather thanks to the alternative approach of “searchers”? The answer to the question has been as follows: The improvements of the living standard in Namibia occur rather thanks to the alternative approach of “searchers“. The second partial objective attempted to identify the influence of developed countries and world’s financial and development organizations on the development of Namibia. The final effect of entities involved in the development cooperation has proved to be favorable. The last partial objective was to evaluate the overall situation. Also this objective has been met and the situation evaluated. The answer mentioned particularly problems Namibia needs to deal with, such as alcoholism and related risks, including sexual promiscuity, violence and unemployment. A major issue is also the relatively widespread AIDS.

Development is a very extensive topic and this thesis may continue further with an analysis of other causes of failure and of the current situation. In practice, the thesis will be provided to selected non-governmental non-for-profit organizations in the Czech Republic. The answer to the research question might further clarify the issue of “searchers” versus “planners” to those organizations, specifically the real powers of such entities.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 6. 5. 2011

.....
Kateřina Joudalová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Lence Roskové za odborný náhled na problematiku, výborné vedení, cenné rady a za její čas strávený při konzultacích.

Obsah

Úvod.....	8
1. Současný stav.....	9
1.1 Vymezení pojmů.....	9
1.1.1 Chudoba.....	9
1.1.2 Rozvojová spolupráce.....	11
1.1.3 Mezinárodní organizace.....	12
1.1.3.1 Světová banka (WB).....	12
1.1.3.2 Mezinárodní měnový fond	13
1.1.3.3 Organizace spojených národů (UN)	13
1.1.3.4 OECD/DAC.....	14
1.1.4 Rozvojové cíle tisíciletí (MDG)	15
1.2 Vybrané příčiny neúspěchu a současné situace	16
1.2.1 Ekonomické a politické příčiny	16
1.2.1.1 Politické režimy – „dobré“ versus „špatné“ vlády	16
1.2.1.2 Občanské války	19
1.2.1.3 Zadluženost a odpuštění dluhů	20
1.2.1.4 Přístupy – „plánovači“ versus „hledači“	21
1.2.2 Zdravotní a sociální příčiny	25
1.2.2.1 Nemoci	25
1.2.2.2 Přístup ke zdravotní péči	26
1.2.2.3 Problematika gender.....	27
1.2.2.4 Přístup ke vzdělání	27
1.2.2.5 Přístup k vodě a kanalizaci	28
1.2.3 Další příčiny.....	29
2. Cíl práce a výzkumná otázka.....	30
2.1 Cíl práce.....	30
2.2 Výzkumná otázka	30
3. Metodika.....	31

4. Výsledky	32
5. Diskuze	52
6. Závěr	56
7. Seznam použitých zkratek	57
8. Seznam použité literatury a dalších zdrojů	58
9. Klíčová slova	66
10. Seznam příloh	67
11. Přílohy.....	68

Úvod

Tato práce na téma rozvojová problematika subsaharské Afriky se zaměřením na Namibii se bude věnovat vymezení základních pojmů a vybraných příčin neúspěchu rozvoje, dále rozboru současné situace, jako jsou ekonomické, politické a v nástinu zdravotně sociální příčiny v zemích třetího světa. Smyslem této práce bude zodpovězení výzkumné otázky, a tedy i zjištění účinnější formy rozvojové spolupráce buď ze strany velkých mezinárodní organizací neboli „plánovačů“, nebo ze strany nestátních neziskových organizací neboli „hledáčů“.

V praktické části byl stanoven cíl práce, který se dělí na tři dílčí otázky. První dílčí cíl se zaměřuje na zodpovězení výzkumné otázky, druhá část se snaží zjistit celkový vliv rozvojových subjektů na rozvoj Namibie. Poslední dílčí cíl hodnotí celkovou situaci. Cíl bakalářské práce je splněn pomocí kvalitativním výzkumem s metodou sedmi polostandardizovaných rozhovorů s vybranými respondenty tamních organizací, které se věnují rozvojové spolupráci v Namibii.

Téma bakalářské práce bylo vybráno z důvodu toho, že autorka se o tuto problematiku intenzivně zajímá a ráda by se jí jednou věnovala i po profesní stránce. Sama navštívila dvě rozvojové země, konkrétně Namibii a Zambii, kde spolupracovala na rozvojových projektech. Dalším důvodem bylo i to, že v době psaní této práce se účastnila projektů rozvojové spolupráce v Namibii a tedy zde mohla provést i výzkum s organizacemi, které v Namibii působí. Subsaharská Afrika je považována za rozvojový region a situace například v Namibii, jak měla sama autorka možnost poznat, není příznivá.

1. Současný stav

1.1 Vymezení pojmů

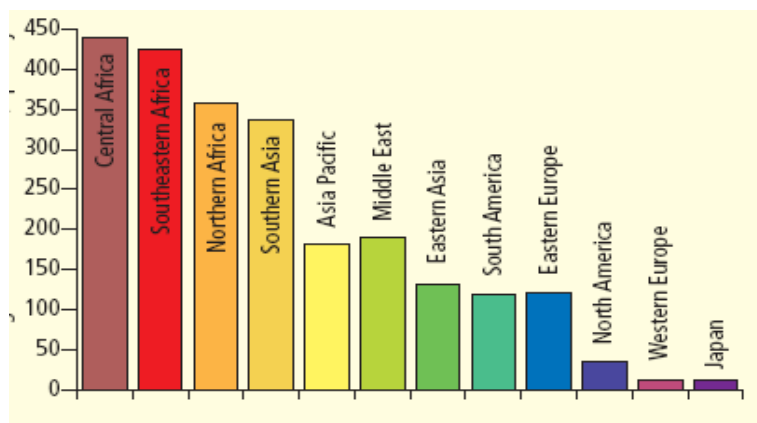
V úvodu této práce se budeme věnovat stručnému vysvětlení používaných pojmů spolu se základními fakty a údaji, které budou k danému tématu aktuální. Tato část je důležitá zejména pro pochopení a uvedení do problematiky.

1.1.1 Chudoba

Vymezení pojmu chudoba je velmi složité už z toho důvodu, že na světě můžeme najít více než 70 různých definic^[25]. Dále pak z důvodu, že může být chápána jako subjektivní záležitost. Tento typ chudoby označujeme jako relativní chudoba a je nejlépe ukázána na příkladu, že obyvatel České republiky se může cítit bohatý vůči obyvateli Afriky, ale zároveň se cítí chudý v porovnání s obyvateli bohatých zemí.

Roku 1990 Světová banka (WB) označila absolutní chudobu následovně^[17]. Představuje finanční příjem jedné osoby menší než 2 USD na osobu a den^[62] a za extrémní chudobu je považována hranice menší než 1,25 USD na osobu a den^[47]. Výše příjmu tedy může člověka činit chudým, ovšem je to jen jedna z mnoha dimenzí chápání chudoby^[17]. K samotnému vymezení chudoby je nutno používat komplexnější definice. Jedním z používaných ukazatelů, který zavedla Organizace spojených národů (UN), je Index lidského rozvoje (HDI)^[12]. HDI bere v potaz 3 z následujících veličin – očekávanou délku života, vzdělání a hrubý domácí produkt (HDP)^[30]. Podle hodnoty HDI tedy můžeme určit kvalitu života. V subsaharské Africe HDI dosahuje nejmenších hodnot na světě. Podrobná mapa a tabulka s přehledem HDI je obsažena jako příloha 11.1^[33] a 11.2^[60]. Obdobný index je také Index lidské chudoby (HPI), který je stanovován pro všechny rozvojové země odlišně^[12]. V grafu 1.1 je ukázáno pořadí podle HPI u jednotlivých regionů. Pohybuje se v rozmezí od 0 do 1000, kdy číslo 1000 vyjadřuje 100 % chudobu^[63].

Graf 1.1: Lidská chudoba (dle HPI)

Zdroj: www.worldmapper.org

Nyní bych se ráda zaměřila na jasná fakta a čísla. Světová banka uvádí, že počet lidí žijících v extrémní chudobě se od roku 1981, kdy dosahoval 1,9 mld. obyvatel, snížil na 1,4 mld. k roku 2005 ^[62]. Údaje k roku 2010 pak říkají, že lidí žijících pod hranicí extrémní chudoby (1,25 USD/den) je 1,44 mld. a pod hranicí chudoby (2 USD/den) je 2,66 mld. ^[33]. To však stále představuje téměř polovinu světové populace, kde 70 procent zastupují ženy ^[7]. Procentuální podíl obyvatel ve vybraných letech, kteří žijí v extrémní chudobě, je doložen v následující tabulce 1 ^[22]. Pro nás nejdůležitější subsaharská Afrika je označena červeně, severní Afrika pak tmavě zeleně.

Tab. 1: Procentuální podíl obyvatel žijící pod hranicí extrémní chudoby

Region	1990	1999	2004	2015*
VÝCHODNÍ ASIE	33,0	17,8	9,9	16,5
JIŽNÍ ASIE	41,1	33,4	29,5	20,8
JIHOVÝCHODNÍ ASIE	20,8	8,9	6,8	10,4
ZÁPADNÍ ASIE	1,6	2,5	3,8	0,8
SEVERNÍ AFRIKA	2,6	2,0	1,4	1,3
SUBSAHARSKÁ AFRIKA	46,8	45,9	41,1	23,4
LATINSKÁ AMERIKA A KARIBIK	10,3	9,6	8,7	5,2
JIŽNÍ A VÝCHODNÍ EVROPA	< 0,1	1,3	0,7	0,0
SPOLEČENSTVÍ NEZÁVISLÝCH STÁTŮ	0,5	5,5	0,6	0,3
ROZVOJOVÉ ZEMĚ	31,6	23,4	19,2	15,8

* Minimální plán v rámci MDG

Zdroj: Globální problémy a rozvojová spolupráce – Rozvojové cíle tisíciletí

1.1.2 Rozvojová spolupráce

Vznik rozvojové spolupráce nelze přesně datovat, i přesto se počátky obecně vztahují k roku 1945, kdy vznikla Organizace spojených národů (UN) ^[6]. O mezinárodní spolupráci pak blíže pojednává článek 55 – Mezinárodní hospodářská a sociální součinnost v Chartě OSN, který obsahuje přesně definovanou podporu ^[59]. Toto období souviselo s procesem dekolonizace, kdy koloniální velmoci začaly opouštět území nejen Afriky, ale i Asie a rozběhla se finanční pomoc těmto zemím kvůli udržení kulturní vazby a určitého vlivu ^[12].

Stejně tak jako u chudoby existuje i u rozvoje mnoho definic. Podle nositele Nobelovy ceny za ekonomii Amartya Sena je důležité dbát na „lidské schopnosti“. Lidský rozvoj lze tedy definovat jako proces rozšiřování lidských možností, jak žít svůj život. Zásadní je mít možnost dlouhého a zdravého života, možnost získat vzdělání a možnost přístupu ke zdrojům, které zajistí důstojný život. Pokud lidé tyto možnosti nemají, všechny ostatní vymoženosti nemají příliš velký význam. Jinou variantu nabízí Oxfam², za klíčový prvek považuje „empowerment“ – neboli schopnost lidí určit si vlastní hodnoty a možnost rozhodovat o podmínkách svého života ^[30].

K této kapitole také bezpochyby patří *nejméně rozvinuté země* (LDC). Tento pojem se týká 49 zemí světa, které jsou vybrány podle kritérií³ stanovených výborem OSN pro rozvojovou politiku. Většinu těchto států nalezneme na africkém kontinentu ^[6].

---

¹ Více na stránkách Charty OSN: <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter9.shtml>

² Oxfam – Nestátní nezisková humanitární a rozvojová organizace, která vznikla ve Velké Británii v roce 1942^[30].

³ Přesná kritéria:

- i. „Kritérium nízkého příjmu, založené na tříletém průměrném odhadu hrubého národního důchodu (HND) na hlavu (pod 745 USD pro zahrnutí, nad 900 USD pro vyloučení);
- ii. Kritérium životní úrovně lidského kapitálu, které zahrnuje složený Index lidských zdrojů (Human Assets Index, HAI), jenž se zakládá na: (a) výživě: procento podvyživených obyvatel; (b) zdraví: úmrtnost dětí mladších pěti let; (c) vzdělávání: hrubý podíl studujících na střední škole a (d) míře gramotnosti dospělých;
- iii. Kritérium ekonomické zranitelnosti, které zahrnuje složený Index ekonomické zranitelnosti (Economic Vulnerability Index, EVI), jenž se zakládá na indikátorech: (a) velikosti; (b) odlehlosti; (c) koncentrace obchodního vývozu; (d) podílu zemědělství, lesnictví a rybolovu na hrubém domácím produktu; (e) bezdomovectví z důvodu přírodních katastrof; (f) nestálosti zemědělské produkce; (g) nestability vývozu zboží a služeb“ ^[12].

Rozvojová spolupráce je velmi úzce spjata s rozvojovou pomocí. Mnohé rozvojové země jsou totiž na tuto pomoc odkázány. Jde především o toky peněz, materiálu, ale také know-how ^[30]. ODA neboli Oficiální rozvojová pomoc je poskytována oficiálními agenturami (OECD, OSN, EU...) a má za cíl podporovat především ekonomický rozvoj, budovat prosperitu a dále pomáhá pomocí tzv. spolufinancování ^[45]. Rozvinuté země se již v 70. letech 20. století rozhodly věnovat fixní částku peněz na ODA. Tato hodnota je dodnes stanovena na 0,7 % hrubého národního produktu (HNP) dárcovských zemí. Dosažení tohoto cíle stanoveného OSN však zvládlo prozatím pět států. V roce 2008 Česká republika dosahovala hodnoty 0,11 % HNP ^[55], což představovalo částku více než 4,2 mld. Kč ^[36]. V příloze 11.3 nalezneme tabulku ročního objemu rozvojové pomoci na obyvatele ze zemí LDC za rok 2006 ^[48] a v příloze 11.4 mapu s podílem rozvojové pomoci na vliv výše HDP rozvojové země ^[60].

1.1.3 Mezinárodní organizace

1.1.3.1 Světová banka (WB)

Světová banka vznikla za druhé světové války v roce 1944 v New Hampshire. Byla součástí k uskutečnění plánu financovat obnovu Evropy, která byla zničená po válce, a také chránit svět před budoucími hospodářskými krizemi ^[52]. Světovou banku dnes tvoří celkem 5 agencí ^[6]. K rozvojové pomoci jsou však nejvíce využívány instituce: Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA) a Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD) ^[34].

IDA pomáhá rozvojovým zemím formou poskytování bezúročných půjček se splatností 35 až 40 let ^[6]. O tyto půjčky se mohou ucházet země, které patří k tzv. zemím s nízkým příjmem ^[34]. K hlavním prioritám IDA patří především pomoc státům subsaharské Afriky. Objem prostředků pro subsaharskou Afriku činí přibližně 50 % veškeré rozvojové pomoci.

IBRD slouží jako poskytovatel rozvojových půjček s tržními podmínkami pro země, které dosahují středního příjmu a dostatečného přístupu na mezinárodní kapitálové trhy ^[34].

Světová banka vypracovává ve spolupráci s rozvojovými státy, tzv. CAS neboli Strategii pro asistenci dané zemi. Snaží se stanovit program konkrétní podpory tak, aby co nejlépe odpovídal rozvojovým prioritám, strategiím rozvojové země a zároveň i zajistil dosažení výhod, které přináší spolupráce se Světovou bankou ^[12]. Vlajkovou lodí je pak každoroční zpracování Zprávy o světovém rozvoji – World Development Report ^[14], ze kterého ve své práci do značné míry vycházím.

1.1.3.2 Mezinárodní měnový fond

Mezinárodní měnový fond (IMF) vznikl ve stejném roce a za stejným účelem jako Světová banka ^[52]. Dnes používá tzv. nástroj ke snižování chudoby a hospodářský růst (PRGF). Zahnuje nízkoúrokové půjčky pro rozvojové země a běží ve spolupráci se Strategií pro asistenci dané zemi (CAS) ^[12]. Působí také na poli informačním a poradenském ^[4]. Klíčovou publikací Mezinárodního měnového fondu je analýza World Economic Outlook, která patří mezi vysoce kvalitní a je zaměřená především na stav světového hospodářství a jeho další vyhlídky ^[14].

1.1.3.3 Organizace spojených národů (UN)

Již v kapitole 1.1.2 Rozvojová spolupráce jsem se zmínila, že vznik této organizace v roce 1945 se stal důležitým mezníkem v mezinárodní a rozvojové pomoci ^[6], především díky orgánům⁴, zabývajících se rozvojem ^[15]. Rozvojový program OSN (UNDP) patří v současnosti k největším a nejdůležitějším v této problematice ^[12].

---

⁴ Mezi tyto orgány patří – UNTACD, UNDP – Rozvojový program OSN, UNEP – Program OSN pro životní prostředí, WFP – Světový potravinový program OSN, UNICEF – Dětský fond OSN, UNHCR – Vysoký komisariát pro uprchlíky, ILO- Mezinárodní organizace práce, WHO – Světová zdravotnická organizace, FAO – Organizace OSN pro výživu a zemědělství, UNIDO – Organizace OSN pro průmyslový rozvoj, UN Habitat – Program OSN pro lidská sídla, INIFEM – Rozvojový fond pro ženy, UNFPA – Populační fond OSN, IFAD – Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj, UNAIDS – Světový program OSN pro HIVB/AIDS. ^[15]

Hlavní motto jeho aktivit je: „ *Pomoci lidem, aby si dokázali pomoci sami.*“ Podílí se především na řešení problémů jako zavádění demokracie, boj proti chudobě, předcházení krizím, obnova po ozbrojených konfliktech a přírodních katastrofách, boji proti šíření HIV/AIDS a mnoho dalších v zemích třetího světa. V rámci UNDP se v roce 2000 stanovily tzv. Rozvojové cíle tisíciletí (MDG), které mají být do roku 2015 splněny ^[6]. Tomuto tématu bych se bude věnovat v samostatná kapitola 1.1.4. UNDP má zásluhu i na již zmíněném HDI ^[15].

A jaký je postoj OSN k Africe? Afrika byla stanovena jako priorita OSN a roku 1996 byla schválena zvláštní iniciativa Valného shromáždění OSN pro Afriku (UNSI). Cílem bylo posílit státní a regionální instituce, které díky tomu nabízely nová pracovní místa, a to tudíž znamenalo boj proti chudobě. Tato iniciativa byla v roce 2001 nahrazena programem Nové partnerství pro rozvoj Afriky (NEPAD)⁵. Ten zahájila a řídila Organizace africké jednoty, dnes pod názvem Africká unie. Generální tajemník a jiné orgány OSN nabádají vyspělé země, aby odstraňovaly překážky (odpuštění dluhů, snížení tarifů pro africký export a zvýšení rozvojové pomoci ODA) pro hospodářský rozvoj Afriky ^[6].

1.1.3.4 OECD/DAC

OECD neboli Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je další důležitou organizací, jež sdružuje 25 členských států, jejichž společným rysem je především vysoká životní úroveň a ekonomická vyspělost. OECD je nástupnická organizace pro OEEC a vznikla s cílem podporovat pomoc rozvojovým zemím. Realizuje spolupráci mezi dalšími mezinárodními organizacemi i mezi rozvojovými zeměmi jako například spolupráce mezi OECD a NEPAD ^[29].

OECD/DAC Výbor pro rozvojovou spolupráci je součástí organizace od úplného počátku a hraje velmi důležitou roli. Od ostatních organizací (OSN, WB) se totiž liší

---

⁵ Jedním z hlavních účastníků NEPAD je orgán OSN pro rozvoj UNCTAD. To je místo, kde se připravují různé plány pro ekonomický vývoj zejména států Afriky. ^[15]

tím, že nerealizuje projekty přímo v rozvojových zemích, ale dává možnost dialogu mezi dárci o tom, jak nejlépe rozvojovou pomoc realizovat ^[29].

1.1.4 Rozvojové cíle tisíciletí (MDG)

Jak se již zmiňuje kapitola 1.1.3.3, Rozvojové cíle tisíciletí byly stanoveny v roce 2000 ^[6] na Summitu Tisíciletí, pořádaného Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem ^[34]. Na této konferenci 191 států přijalo tzv. Deklaraci tisíciletí, která přesně vytyčuje konkrétní cíle v oblasti rozvoje a odstraňování chudoby ^[46]. Konkrétně se jedná o osm základních cílů, kde prvních sedm je zaměřeno na zlepšení situace v nejhudších zemích světa, poslední osmý cíl je určen pro všechny státy a zaměřuje se na problematiku přestavby systému mezinárodních ekonomických vazeb. Tyto cíle se dále rozpadají na 18 různých dílčích úkolů ^[34]. Naplňování každého cíle je sledováno určitým počtem indikátorů. MDG jsou také časově vymezené, přesněji všechny cíle by pokud možno měly být splněny do konce roku 2015 ^[49]. A o jakých cílech tedy mluvíme:

1. Odstranit extrémní chudobu a hlad
2. Zajistit základní vzdělání pro všechny
3. Prosazování rovnosti pohlaví a posilování postavení žen
4. Snížit dětskou úmrtnost
5. Zlepšit zdraví matek
6. Boj proti HIV/AIDS, malárii a dalším chorobám
7. Zajistit udržitelnost životního prostředí
8. Rozvíjet globální partnerství pro rozvoj ^[46]

Prognózy pro subsaharskou Afriku a Namibii v naplňování MDG najdeme v příloze 11.5 s názvem Vývoj z hlediska MDG mezi lety 1990 – 2005 ^[50], zde můžeme vidět přehled všech cílů včetně dílčích úkolů a především jejich hodnocení, do jaké míry se je zatím v Africe podařilo naplnit. Příloha 11.6 Namibijské rozvojové cíle tisíciletí, je zaměřena na splnění cílů v Namibii ^[19].

1.2 Vybrané příčiny neúspěchu a současné situace

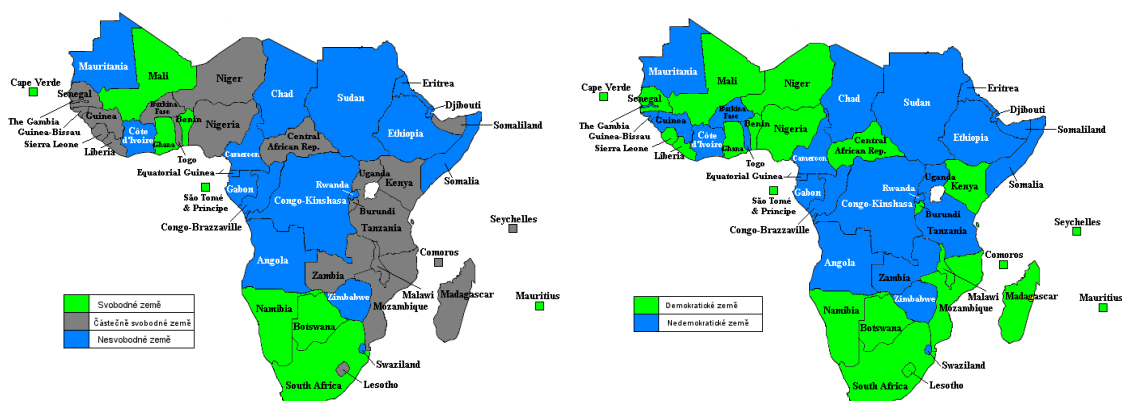
V této části se zaměříme na vybrané příčiny nevyhovující situace v subsaharské Africe. Mezi hlavní probírané budou patřit především ekonomické a politické příčiny. Ostatní, avšak neméně důležité, budou pouze nastíněny z důvodu toho, že tato problematika je natolik rozsáhlá, že není možné ji podrobně v bakalářské práci obsáhnout.

1.2.1 Ekonomické a politické příčiny

1.2.1.1 Politické režimy – „dobré“ versus „špatné“ vlády

Gabriel Chevalier říká že: „Režim je dobrý nebo špatný podle toho, jací jsou lidé. Neznám režim, který by se v rukou podvodníků osudně nezvrhl, i kdyby měl sebekrásnější úmysly^[8].“ V subsaharské Africe najdeme 48 států, z toho pouze 11 států může být označených jako svobodné země, dalších 23 států je hodnocených jako částečně svobodné a zbylých 14 států se označují jako nesvobodné země. 26 zemí subsaharské Afriky jsou považovány za státy s demokratickým zřízením^[34]. Podle obr. 1 můžeme tedy Namibii označit jako svobodný a demokratický stát^{[44], [1]}.

Obr. 1: Svobodné a demokratické země subsaharské Afriky

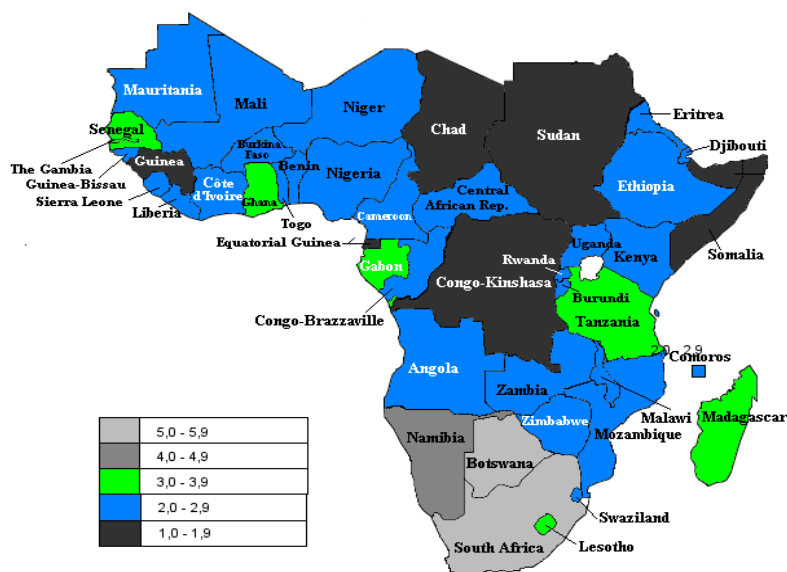
Zdroj: Electoral Democracy, African Election Database

Ne všichni ale mají takové štěstí jako Namibie a v problematice týkající se demokracie, najdeme nejrůznější názory. „Jednotlivci musí upřednostňovat práva státu před svými vlastními“^[38], „...pokud by si chudí občané rozvojových zemí mohli vybrat mezi politickými svobodami a hospodářským rozvojem, beztak by zvolili to druhé, protože by se především snažili vymanit z hospodářské deprivace a bídy a byli by ochotni tomu obětovat své občanské svobody“^[34]. Naštěstí oproti tomu, jak už dokazuje úvodní citát, se vyskytují i názory opačné, které považují lidská práva a svobody za hlavní předpoklad pokroku a rozvoje^[40]. V čem je tedy přesně problém? K zajištění kvalitní vlády nejen v rozvojových zemích je potřeba otevřená společnost se svobodnými médii, svobodou slova, svobodou shromažďování a politickými právy pro disidenty. Pokud společnost tato práva má a odhalí „špatné“ chování „zlé“ vlády, tak jí v příštích volbách zabrání, aby v úřadu dále setrvala^[14]. Z toho tedy vyplývá, že demokracie jde ruku v ruce s „dobrymi“ vládami. Nabízí se tedy řešení, že se všechny státy, kterých se to týká, tedy nedemokratické, vydají cestou demokracie a volného trhu. Problémy rozvojových zemí ale takto rychle vyřešit nelze, protože to samozřejmě není jediná příčina^[14], jinak by totiž Namibie, jakožto demokratický a svobodný stát,^[43] nepatřila k rozvojovým zemím.

U problémových vlád je velmi těžké identifikovat, na kterých aspektech přesně záleží, zda je to například demokracie nebo korupce^[14]. Avšak na otázku, zda li korupce překáží hospodářskému rozvoji, lze jednoznačně odpovědět, že ano, tudíž na způsobu vládnutí a politických opatření vlády opravdu záleží a ve výsledku podmiňují možnosti jednotlivých zemí. Na druhou stranu ale nesmíme opomínat to, že i dobrá vláda nedovede vytvořit příležitosti k růstu, tam kde prostě žádné nejsou^[10]. Obr. 2 nám ukazuje situaci v subsaharské Africe, co se týče zkorumpovanosti států. Čím je číslo blíže k jedničce, tím horší situaci to značí^[11]. Nabízí se nám tedy až žalostný pohled na problematiku zkorumpovanosti zemí v subsaharské Africe. I přes všechno, ale Namibie patří na přední příčky nejméně zkorumpovaných zemí^[11].

Obr. 2: Výše korupce v subsaharské Africe

Zdroj: CPI

V mnoha zemích prostě panují podmínky, které jsou pro demokracii a kvalitní vládnutí nepříznivé. Ať už mluvíme o zkorumpovaných, nedemokratických státech, které jsou bohaté na přírodní zdroje, například v zemích, kde se těží ropa, je dokázané, že se demokracie a dobrá vláda vyskytuje méně často – mluvíme o tzv. „prokletí přírodních zdrojů“ nebo o zemích s mnoha etnickými konflikty či společnostech s velkými sociálními rozdíly. Všeobecně se ale tyto země se špatnými vládami považují za chudé. Otázkou ale je, zda špatná vláda chudobu spíše způsobuje, nebo zda tomu je naopak. Příloha 11.7 nám ukazuje vztah mezi mírou demokracie a příjmem amerického dolaru na osobu ^[14].

Proč vlastně v některých případech je špatné vládnutí tak neústupné? Jedním z důvodů je skutečnost, že důsledky nenesou všichni stejně. V mnoha nejchudších zemích vůdci patří mezi nejbohatší lidi světa. Těm se samozřejmě líbí, jak věci jsou, a proto je dokonce na škodu lidí více vzdělávat a informovat. Ne všude se ale vyskytují jen podvodníci. Mezi politiky a státními úředníky můžeme najít i lidi bezúhonné, a dokonce se jim někdy podaří přes všechny překážky získat převahu. V ten moment nastává období reformem. Každá hospodářská reforma je ale bohužel odborná záležitost, která potřebuje právě odborníky a ti v těchto zemích chybí ^[10].

A jak z této situace ven? Bohužel tato otázka nemá jednotné řešení. V některých případech často stačí, když se vláda bude prostě jen vyhýbat dalšímu poškozování své země a dále nemusí prosazovat správné kroky. V jiném případě musí být vláda cílevědomější a umět provádět vhodná opatření. Toto všechno záleží na konkrétní zemi a konkrétních problémech ^[10]. A co tolik probíraná rozvojová pomoc? V této problematice si můžeme všimnout, že k zodpovězení jedné otázky si nejdříve musíme zodpovědět otázky jiné. Může kvalitu vlády rozvojová pomoc zlepšit nebo zhoršit? Odborníci se totiž shodují, že existuje i cosi jako „prokletí pomoci“. Vysoké částky z rozvojové pomoci právě díky všem dříve zmíněným příčinám končí v rukou politických špiček, kterým, jak už víme, to vyhovuje. Několik studií tak naznačuje, že rozvojová pomoc stav demokracie a kvalitu vlády leckdy zhoršuje ^[14]. V 80. letech se například mezinárodní finanční instituce snažily donutit jednotlivé vlády k reformám pomocí tzv. „podmiňování“. Stát mohl dostávat rozvojovou pomoc jen tehdy, když přislíbil změnu své politiky. Vlády brzy zjistily, že reformy stačí opravdu jen přislíbit a více nedělat. Například keňská vláda se během patnácti let zavázala Světové bance pětkrát k jedné a té samé reformě. Dále se také narušila odpovědnost vlád. Vlády vždy mohly vše shodit na příkaz dárcovských agentur ^[10]. Konečně se tedy objevil záblesk příznání jak ze Světové banky, tak i Mezinárodního měnového fondu, že tato cesta nebyla úplně správná. Někteří odborníci tvrdí, že „podmiňování“ bylo nahrazeno tzv. „výběrovostí“, tedy poskytování pomoci určitým vybraným zemím na základě daných kritérií. Zda toto bude správná cesta, se ještě uvidí ^[52].

1.2.1.2 Občanské války

Je známo, že dalším z faktorů bránících růstu a rozvoje jsou války ^[10]. Rozvojové země, ve kterých se podaří udržet hospodářský a sociální rozvoj, se stávají mnohem bezpečnějšími a další vývoj je pochopitelně snadnější, v opačném případě hrozí nebezpečí ozbrojených konfliktů, které hospodářské problémy jen a jen prohlubují ^[34]. Důvody občanských válek jsou samozřejmě různé. Pravděpodobnost je však zvyšována úměrně s chudobou země, proto se občanské války staly součástí

především rozvojových zemí, které ekonomickou prosperitu postrádají. Nízké příjmy a nízký růst znamená pro mnohé beznaděj, a proto je velice snadné se připojit k povstaleckým hnutím. Pokud je v zemi slabá ekonomika, tak bude s velkou pravděpodobností i slabá vláda, tudíž dostat se na stranu povstalců není takový problém. Vypuknutí občanské války je často spojováno i s nerostnými surovinami, jako tomu bylo v minulosti například v Sierra Leone s „krvavými diamanty“, které OSN definovala jako diamanty pocházející z oblastí ovládaných ozbrojenými silami ^[10]. Občanská válka dostává zemi do začarovaného kruhu, ze kterého je velmi těžké se vymanit ^[34]. Vývoj ukončení konfliktů občanských válek v závislosti na době trvání je přiložen v příloze 11.8 ^[9].

1.2.1.3 Zadluženost a odpuštění dluhů

Dalšímu problému, kterému musí rozvojové země čelit, je jejich vysoká zadluženost ^[24]. V posledních letech se velká pozornost věnovala právě otázce odpuštění dluhů, která má samozřejmě své důvody. Bez prominutí dluhů se totiž mnohé rozvojové země nemohou rozvíjet ^[52]. Efekt vysoké zadluženosti lze vyjádřit pomocí tzv. dluhového převisu - Debt Overhang teorie, která říká, že vysoké zadlužení vytváří u obyvatelstva země obavy z budoucnosti. Tedy například z toho, že vláda bude muset zvýšit daně kvůli splácení dluhů, a to povede k hospodářské krizi. To samozřejmě ovlivňuje i investiční rozhodování. Nižší investice pak znamenají pro rozvojovou zemi nižší hospodářský růst a větší chudobu ^[24].

HIPC neboli „těžce zadlužené chudé země“ byly označeny Světovou bankou a Mezinárodním měnovým fondem jako země, které nejsou nadále schopné své dluhy splácet, a proto jim byly poprvé v roce 1996 dluhy částečně odpuštěny. Od této doby se odpuštění dluhů několikrát opakovalo. V roce 2005 bylo rozhodnuto odpustit veškeré dluhy čtrnácti africkým zemím, ^[14] mezi které Namibie nepatří, protože v současné době není na listu dlužníků ^[3]. SB a MMF však nejsou jediné organizace, které se touto problematikou zabývají. Velkou zásluhu lze připsat i nevládní organizaci Eurodad – síti

48 organizací z patnácti zemí, která se snaží přimět odpovědné vlády ke snížení nebo odpuštění dluhů ^[24].

Na tento problém mají ale odborníci většinou shodný názor. Pro to, aby země LDC překonaly špatnou ekonomickou situaci, je nezbytné okamžitě zrušit jejich veškeré dluhy ^[2]. Na druhou stranu se nám tu ale objeví fenomén „morálního hazardu“. U dlužníka se objevují jen minimální pohnutky splácet půjčky, když vidí, že dluhy jsou opakovaně odpouštěny, proto mluvit o „skutečné“ půjčce chudým zemím je čirá fantazie. Zde se objevuje názor, že SB, jakožto rozvojová agentura by měla nejchudším zemím místo půjček poskytovat granty ^[14].

1.2.1.4 Přístupy – „plánovači“ versus „hledači“⁶

Svět má dvě tragédie. Jedna z nich *mluví* o zoufalství miliardy lidí, žijících v chudobě, kde nejvyšší představitelé volají po zdvojnásobení mezinárodní pomoci, poskytování půjček ve výši desítek miliard dolarů, které situaci zlepší a „ukazují“, jak jednoduché je konat dobro – jedna dávka léku, který sníží počet úmrtí na malárii v Africe na polovinu, stojí dvanáct centů. O druhé tragédii většinou ale představitelé mezinárodních finančních a rozvojových institucí, které budeme nazývat „plánovači“ – Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Organizace spojených národů a velké rozvojové agentury mlčí. V uplynulých letech totiž nejen tyto organizace utratily na mezinárodní pomoc 2,3 trilionu dolarů, i přesto všechno nedokázaly tento lék lidem poskytnout. „Plánovači“ budou tedy zastánci tradičního přístupu. Ti, kdo prosazují změny a alternativní přístupy, budeme nazývat „hledači“, kam zařadíme především místní neziskové organizace, které nejsou finančně podporovány výše zmíněnými ^[14].

„Plánovači“ jsou často nazýváni žvanily, kteří vše považují za významné, a tudíž hodné alespoň k diskuzi ^[32]. Proč se vlastně tento názor objevil? „Plánovači“ nás totiž často informují o svých dobrých úmyslech, ale dále již nemotivují lidi, aby je uskutečnily. Vyvolávají naděje, ale necítí zodpovědnost za jejich naplňování. Chybí jim

---

⁶ Pojem „plánovači“ a „hledači“ je převzat ze zdroje [14] - EASTERLY, William. *Břímě bílého muže: Proč pomoc Západu třetímu světu selhává?*. 1. vyd., Praha: Academia, 2010. 456 s. ISBN 978-80-200-1776-5.

zpětná vazba a nutnost se někomu zodpovídat a právě chybějící zpětná vazba je jedním z největších nedostatků rozvojové spolupráce, protože se nikdy nedozvědí, jestli to, co bylo třeba, bylo i dodáno ^[14]. OSN sama ve svých zprávách často mluví o odpovědnosti za plnění slibů, ale přiznává, že se jim to někdy daří a někdy zase ne ^[31]. Summit OSN například v roce 1990 stanovil rok 2000 jako rok, kdy bude umožněn přístup všem lidem k základnímu vzdělání. To se dnes plánuje v rámci MDG na rok 2015. Za to, že naprosto zklamal ^[2] a pravděpodobně ani všechny cíle do roku 2015 nesplní ^[58], samozřejmě nikdo není volán k zodpovědnosti ^[14]. Nabízí se tedy otázka, jaký přesně mají význam? A není tedy divu, že se vyskytují i názory, že finanční organizace by měly nést právní odpovědnost za svoji činnost ^[23]. Dalším problémem je, že „plánovači“ mluví o velkých cílech a plánech, které přináší i spoustu byrokracie. Slibují splnění velkolepých cílů jako skoncování s bídou, MDG, ale stanovení si těchto cílů je iracionální. Neexistuje jediný důvod předpokládat, že jich lze dosáhnout za rozumnou cenu a s prostředky, které jsou k dispozici ^[14]. Zde bych ráda uvedla jednoduchý příklad: „Usmyslet si, že vám kráva vyhraje Kentucké derby, je nesmysl. Takovou krávu nevychová ani ten nejlepší trenér dostihových koní.“ Užitečnější je ptát se: „K čemu se dá kráva využít?“ Může například rodinu bohatě zásobovat mlékem či masem. „Kentucké derby se dá vyhrát, když máte koně šampiona“, problém je, že „plánovači“ patří spíše ke kravám než k dostihovým koním již ze zkušenosti. Pravdou je, že velké plány přináší oblíbenost ^[14] a na „plánovače“ je vyvíjen dost velký tlak ^[31]. Tyto plány však bohaté lidi uspokojují, protože mají pocit, že se něco dělá, problém ale je, že bohatí lidé o těch chudých vědí jen málo. „Plánovači“ ale mívají dojem, že znají odpovědi nejlépe a lidé zvenčí vědí už dost na vyřešení ^[14]. Řešení stanovená zvenčí, bývají však nejen neúčinná, ale také neudržitelná a často nespravedlivá ^[35]. Je pravdou, že tyto velké organizace mají velmi talentované odborníky, i přesto však chybují. Například Mezinárodní měnový fond dost často vystupuje v roli neomylné organizace a myslí si, že kdyby se ukázal v roli váhajícího, tak by mohl ztratit důvěru. Problém je, že tento postoj mu ztěžuje možnost se učit z chyb minulých ^[52], což je pro rozvojovou spolupráci velmi důležité a pomáhat chudým můžeme, jen pokud na to nebudeme zapomínat ^[14].

„Hledači“ pracují jinak. Především za to, co udělají, zodpovědnost přijímají. Místní totiž v problému žijí, tudíž se zodpovídají víc, a pokud se míra zodpovědnosti zvýší, dochází k pozitivním změnám ^[14]. I samotné mezinárodně uznávané doporučení principů realizace rozvojové spolupráce hovoří o partnerství neboli úzké spolupráci na lokální úrovni. Důležitost místních lidí je tedy zřejmá ^[48]. Vždy si najdou způsob, jak daný úkol splnit. Bez konkrétní specializace by problémy nemohli řešit, tudíž to přináší další pozitivum, že se stávají výkonnými specialisty. „Hledači“ mají lepší stimuly a dosahují lepších výsledků také díky zpětné vazbě. Vědí, že budou fungovat jen tehdy, pokud budou co nejlíže dolní vrstvě lidí a zjistí, po čem přesně je poptávka. Tito lidé, kteří znají problémy zevnitř, ví mnohem více o tom, jak je vyřešit ^[14]. Systémovost je další doporučený princip, který nabádá organizace, aby byl projekt zasazený do konkrétních potřeb a priorit daného státu, o kterých si místní lidé myslí, že jsou důležité ^[48]. O velkých plánech „hledači“ neuvažují a ani nemohou, a proto se přizpůsobují místním podmínkám a potřebám. Na rozdíl od „plánovačů“ si totiž uvědomují, že plány, které vznikají kdesi nahoře, se skutečností dole nemají nic moc společného. Úsilí na velké plány představuje další tragédii, když si představíme naléhavost jednoduchých potřeb chudých. „Hledači si také nemyslí, že by obyvatelé z rozvojových zemí měli sedět s rukama v klíně a čekat, až je velké organizace zachrání, protože oni sami jsou nejlepšími „hledači“ v řešení svých problémů. „Hledači“ mohou přeci pocházet odkudkoliv, kdežto být „plánovačem“ si může dovolit jen malá hrstka lidí ^[14] a takové štěstí jako měl Ban Ki-Moon, který stojí v čele OSN a vyrůstal ve válce zničené vesničky na jihu Koreji, opravdu nemá každý ^[32]. „Hledači“ se snaží dosáhnout co největší nezávislosti, aby si uchránily možnost volby ^[53]. Mají však jen malou šanci proniknout tam, kde mezinárodní pomoc zprostředkovávají již „plánovači“. „Hledači“, jak už jsme si řekli, v rozvojové pomoci hledají, co chudým skutečně pomáhá a mohou objevit ještě více, když na úkor „plánovačů“ dostanou větší pravomoc. Je omyl si myslet, že můžeme plánovat jiným, jak dosáhnout téhož, to máte jako: „...kdybychom si mysleli, že dostihovým koním se dá svěřit budování dostihových drah“ ^[14].

Na závěr této kapitoly je ale třeba říci, že ne všechno je tak zlé, jak vypadá. Světová banka, Mezinárodní měnový fond, WHO, UNICEF a řada dalších „plánovačů“ mají ve svém portfoliu i spoustu úspěšných projektů a jsou pro chudé lidi přínosem ^[14].

1.2.1.5 Zahraniční obchod a zahraniční investice

Úloha zahraničních investic je další okruh, který hraje významnou roli v problematice příčin současné situace a neúspěchu. Na zahraniční obchod se dá nahlížet ze dvou různých pohledů. První je, že tyto investice vedou k růstu ^[52] a jsou klíčovým činitelem rozvoje. Na rozvojové země je tedy vyvíjen tlak, aby vytvářely podmínky pro získání důvěry investorů ^[27], o čemž jsem se již zmínila v kapitole 1.2.1.2 Občanské války. Zahraniční podnikatelé přinášejí do rozvojových zemí v subsaharské Africe know-how ^[52], modernější technologie, manažerské pracovní postupy ^[16] a přístup na cizí trhy, čímž vytvářejí nová pracovní místa ^[52], často v lokalitách, kde by jinak byla vysoká nezaměstnanost ^[16]. Mezinárodní obchod je tedy pozitivní pro spotřebitele, protože jim umožňuje nakupovat zboží levněji, možná i kvalitněji a současně se vytváří konkurence domácím výrobcům, kteří se musí začít chovat efektivněji ^[26]. Jak ale dále zjistíme, vše má i druhou stranu. V posledních letech totiž mezinárodní obchod a zahraniční investice zašly moc daleko ^[35]. Zahraniční firmy po svém příchodu často úplně zničí místní konkurenci, kde v důsledku svého monopolu později zvýší ceny, rozdrťí ambice malých podnikatelů a obyvatelé mají strach z toho, co se stane s charakterem jejich komunity ^[52]. Bez ochrany v tomto boji chudí prohrávají ^[41], problémem ovšem je, že dočasná ochrana před zahraniční konkurencí se až příliš často mění na trvalou. V některých případech se stává i to, že noví investoři přesvědčí vládu (pomocí úplatků), aby jim dala zvláštní privilegia ^[52]. Mnohé investice, zejména do těžby nerostů, tedy nakonec končí poškozením životního prostředí, naboráním komunity a především korupcí ^[5] a podryváním demokratických procesů ^[52]. Ve zkratce nám tedy byly nabídnuty dva pohledy na úlohu zahraničních investic a mezinárodního obchodu, ovšem nesmím zapomenout zmínit ještě jeden fakt,

---

⁷ Know-how – překládáno v slovníku cizích slov jako „znalost, informovanost“ ^[37]

díky snížení obchodních překážek se ceny v rozvojových státech blíží cenám celosvětovým, což vyvolalo světovou krizi cen potravin ^[41].

Chudí lidé utratí 50 % svých příjmů za potraviny, ti nejchudší dokonce až 80 %. Čím bohatší lidé totiž jsou, tím menší díl příjmů je třeba na jídlo poskytnout. Důsledkem toho je samozřejmě šíření chudoby a hladu. Vysoká cena potravin je nejvíce patrná právě v subsaharské Africe ^[41], což zapříčiňuje 198 miliónů osob, které trpí hladem ^[34]. Přesné rozložení osob trpících hladem a podvýživou v subsaharské Africe nám poskytuje příloha 11.9, podle které Namibii řadíme mezi země, kde trpí hladem 20 % - 30 % populace ^[18].

1.2.2 Zdravotní a sociální příčiny

Podceňovaná a dlouho přetrvávající zdravotní situace subsaharské Afriky patří mezi další klíčové příčiny trvající hospodářské a sociální degradace ^[34].

1.2.2.1 Nemoci

Subsaharská Afrika patří mezi region, který je nejhůře postižený pandemií malárie a dalšími infekčními onemocněními a splňuje všechny předpoklady pro rychlé a masivní šíření těchto nemocí ^[51]. Orgán OSN, Světová zdravotnická organizace (WHO) stanovuje standardy, poskytuje technickou pomoc a monitoruje světové trendy v boji proti těmto nemocem ^[54].

Malárii, která se vyskytuje v celé subsaharské Africe, ročně podlehne právě jen v tomto regionu více jak 2,5 milionů lidí ^[61]. I přestože lze malárii poměrně snadno a zcela vyléčit ^[34], roční objem financí z pomáhajících agentur se pohybuje okolo 2 až 3 mld. USD ^[51] a jak jsem se již zmínila v kapitole 1.2.1.4 Přístupy - „plánovači“ versus „hledáči“ jedna dávka léku, který sníží počet úmrtí na polovinu, stojí dvanáct centů ^[14]. Incidenci⁸ malárie můžeme vidět v příloze 11.10 ^[61]. V Namibii patřila malárie mezi

---

⁸ Incidence – překládáno v slovníku cizích slov jako „demografický ukazatel počtu nových onemocnění k počtu obyvatel – nemocnost“ ^[37]

hlavní onemocnění v letech 1999 – 2002, stále však ji stále můžeme najít na špičce mezi prvními pěti a týká se ve většině regionů až 65 % lidí, kteří žijí s rizikem onemocnění ^[39].

Další onemocnění HIV/AIDS napadá celý imunitní systém a postupně ho oslabuje až do doby, kdy pacient umírá na běžné nemoci, se kterým se nedokáže vypořádat. V současné medicíně zatím není nalezen lék ani vakcína, byly však vyvinuty antiretrovirální léky, které výrazně zvyšují délku, ale i kvalitu života infikovaných lidí ^[34]. Virem HIV je v subsaharské Africe nakaženo 25,8 milionů osob a v roce 2005 na následky AIDS zemřelo 2,4 milionů lidí. Ročně je v tomto regionu nově infikováno 3,2 milionů obyvatel ^[57]. Toto onemocnění jasně ukazuje, že zdravotně sociální příčiny jsou v této problematice nepřehlédnutelné. Podle odhadů WHO způsobuje HIV/AIDS dlouhodobé snížení hospodářského růstu o 0,56 – 1,47 % ročně a každoroční ztráty na HDP v subsaharském regionu dosahují až 25 mld. USD ^[56]. Jih subsaharského regionu, již podle přílohy 11.11, je na tom s výskytem HIV/AIDS nejhůře ^[21]. Namibie tedy patří k zemím s nejvyšším počtem HIV pozitivních lidí v subsaharské Africe ^[34]. Přesný vývoj tohoto onemocnění v Namibii najdeme v příloze 11.12 ^[39].

1.2.2.2 Přístup ke zdravotní péči

Mimo již uvedené nemoci patří k dalším zdravotním hrozbám samozřejmě i jiná onemocnění, která subsaharskou Afriku sužují, jako je tuberkulóza, spavá nemoc, dětská obrna a jiné. V boji s těmito riziky hraje klíčovou roli především dostupnost zdravotní péče samozřejmě i z hlediska finančního ^[39]. V subsaharské Africe podle posledních údajů⁹ připadá na jeden milión obyvatel 140 lékařů. Podrobnější rozdělení dle jednotlivých zemí najdeme v příloze 11.13 ^[3]. Pro lepší představu, údaje pro Českou republiku říkají, že na jeden milión obyvatel vychází v průměru přes 3500 lékařů ^[34]. Z údajů Světové banky vyplývá, že subsaharské ekonomiky věnují na zdravotnictví 6,4 % HDP, což je údaj srovnatelný s 6,8 % HDP, které každoročně věnuje Česká republika. Nicméně při bližším pohledu zjistíme ten velký rozdíl. Podle ukazatelů

---

⁹ World Development Indicators 2010 ^[3]

objemu peněz na hlavu subsaharská Afrika dává průměrně 69 USD, kdežto Česká republika 1 141 USD, což je více jak 16 krát větší objem peněz ^[3]. Tento poddimenzovaný a nerozvinutý systém zdravotní péče je často pro chudé obyvatele nedostupný. Důsledky jsou žalostné ^[34]. Subsaharská Afrika má nejvyšší dětskou úmrtnost na světě stejně jako nejvyšší mateřskou úmrtnost na světě ^[3]. Podle WHO se navíc ukázalo, že mezi pacienty v nemocnicích se málokdy objevují ženy, neboť jim to jejich postavení ve společnosti neumožňuje ^[13].

1.2.2.3 Problematika gender

V nejchudších oblastech, kam patří právě i subsaharský region, je sociální, ekonomická a politická situace žen ve společnosti výrazně nastavena v jejich neprospěch ^[42]. Nerovné postavení žen ve společnosti sebou samozřejmě přináší náklady spojené se ztracenou příležitostí ^[34]. Tuto nerovnost můžeme pozorovat v několika oblastech. Ve zdravotnictví v přístupu k péči ^[13], v dostupnosti vzdělání, v zaměstnání, ve vlastnických právech a samozřejmě v domácnosti ^[34]. Příloha 11.14 nám ukazuje Index rovnosti pohlaví (GII) v subsaharské Africe, čím blíže je číslo rovno nule, tím větší rovnost pohlaví se v dané zemi objevuje. Dle dostupných zdrojů¹⁰ dokonce patří Namibie na první příčku GII v subsaharském regionu ^[33].

1.2.2.4 Přístup ke vzdělání

Základní vzdělání se pojí s podporou inovací v zemědělství, s růstem produktivity práce, zlepšováním efektivnosti využívání přírodních zdrojů a nových technologií a se zvyšováním kvality života. Tyto závěry nejsou nijak nové a země subsaharské Afriky si důležitou roli vzdělání vždy uvědomovaly. Od 60. let 20. století se jim podařilo zvýšit počet dětí zapsaných na základní školu z 25 % ^[34] na 73 % v roce 2008 ^[3]. Podíl dívek mezi žáky základních škol vzrostl z 30 % ^[34] na 57 % ^[3]. U středních škol jsou statistiky trochu horší. Počet zapsaných se odhaduje na 29,5 % ^[33].

---

¹⁰ Human Development Report 2010 ^[33]

Problém je, že od 80. let podíl zapsaných dětí na základní školu nijak výrazně nevzrostl a v současné době odhady do roku 2015 počítají s výrazným zhoršením situace ^[34]. Subsaharská Afrika dosahuje 62 % gramotnosti a ročně vydá na vzdělání 3,3 % HDP. Pro srovnání Česká republika dává ročně do vzdělání 4,4 % HDP ^[33]. Překážkou v rozvoji vzdělání a tudíž i, jak vyplývá z první věty v této kapitole vývoje státu, je především nedostatek finančních zdrojů. Proto je nezbytné zajistit větší objem finančních prostředků plynoucích do školství a zaručit bezplatnost alespoň základního vzdělání. Problémem je také nedostatečná motivace rodičů, aby jejich děti školu navštěvovaly ^[42]. Situaci v Namibii nám jasně ukazuje příloha 11.15, podle které si můžeme všimnout, že poměr mužů a žen ve školách je velmi vyrovnaný, dokonce na základních školách převažují ženy, údaje se stahují k roku 2001 ^[20].

1.2.2.5 Přístup k vodě a kanalizaci

Bez přístupu k pitné vodě jsou obyvatelé subsaharské Afriky odkázáni na cestování za pitnou vodou během jednoho dne 3 krát až 4 krát. Tento čas by s přístupem k pitné vodě samozřejmě mohli využít na zemědělskou činnost, péči o rodinu či vzdělávání, a tedy rozvoj státu. Lidé bez přístupu k pitné vodě a kanalizaci jsou také ve zvýšeném riziku nákazy infekčními onemocněními, protože se šíří kontaminovanou vodou nebo souvisí s nízkou úrovní hygieny. V subsaharském regionu můžeme najít velké rozdíly mezi městem a venkovem ^[34]. V roce 2006 byla pitná voda ve městech přístupna 81 % obyvatel, kdežto na venkově pouze 46 % obyvatel. Celkový průměr pro subsaharskou Afriku v přístupu k pitné vodě je 58 % populace a s kanalizací je na tom ještě hůře, přístup k ní má pouze 31 % lidí. V Namibii je situace přístupu k pitné vodě na velmi dobré úrovni, tento přístup má totiž 93 % osob. S kanalizací je však i Namibie velmi pozadu, dosahuje hodnoty 35 % ^[3].

1.2.3 Další příčiny

Stejně jako existují spousty různých pojetí a členění rozvojových zemí, které právě indikují rozmanitost a komplexnost celé rozvojové problematiky, různí se také názory na to, které problémy jsou pro hospodářský a sociální vzestup zemí subsaharské Afriky klíčové ^[34]. Já jsem se pokusila podrobněji popsat vybrané ekonomické a politické příčiny a nastínit zdravotní a sociální příčiny současné situace. Opomenout však nemůžeme ani ekologické a environmentální příčiny ^[34], klimatické příčiny ^[28] a historické příčiny ^[14].

Co tedy dělat? Důležité je si uvědomit, že samotná mezinárodní pomoc s bídou neskončuje. Mohou to dokázat jen díky svému vlastnímu úsilí obyvatelé a společnosti chudých zemí. Vy sami se pokuste zapomenout na utopistické cíle a zkuste se soustředit jen na to, co nejvíce chudým pomáhá ^[14].

2. Cíl práce a výzkumná otázka

2.1 Cíl práce

Cíl 1. Zjištění účinnější formy rozvojové spolupráce v Namibii díky tradičnímu nebo naopak alternativnímu přístupu k této pomoci.

Zjištění vlivu rozvinutých zemí, světových finančních a rozvojových organizací na rozvoj Namibie.

Zhodnocení celkové situace.

2.2 Výzkumná otázka

Výzkumná otázka: Zlepšuje se životní úroveň v Namibii díky tradičnímu přístupu rozvojové spolupráce ze strany „plánovačů“ nebo spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledáčů“?

3. Metodika

K zodpovězení výzkumné otázky byl v této práci použit kvalitativní výzkum s metodou polostandardizovaného rozhovoru.

Výzkum se snaží zjistit, jestli rozvojová spolupráce v Namibii je účinnější spíše od velkých finančních organizací a rozvojových agentur nebo od místních nestátních neziskových organizací. Autorku tedy zajímal názor vybraného souboru, jak z pohledu odborníků a lidí pracujících v dané organizaci, tak z pohledu lidí, kteří Namibii dostatečně znají, protože tu žijí.

V polostandardizovaném rozhovoru byly předem připravené okruhy témat pro konkrétní organizaci a během rozhovoru zjišťovány informace pomocí doplňkových dotazů. V první části se autorka snažila zjistit spíše obecnější informace jako například největší problémy v Namibii a v druhé části, jak dané organizace tyto problémy řeší, a jak moc jsou úspěšné. Vzhledem k tomu, že výzkum byl veden v Namibii, probíhaly rozhovory v anglickém jazyce. V této práci byly přeloženy do českého jazyka. Překlad není doslovný, ale vystihuje nejdůležitější informace pro můj výzkum.

Základní soubor respondentů tvořily finanční organizace, vládní organizace a rozvojové agentury, které jsou známé na celosvětové úrovni a dále nestátní neziskové organizace, které nejsou nijak spojeny s organizacemi výše zmíněnými a všechny působí v Namibii.

Výběrový soubor byl určen náhodným výběrem těchto organizací, respektive náhodným výběrem kompetentních zástupců z řad těchto organizací. Pro doplnění informací byl použit i názor odborníka na danou problematiku. Ve výsledku bylo uděláno šest rozhovorů.

Cílový soubor je skupina nestátních neziskových organizací v České republice, kterým by můj výzkum mohl umožnit jiný náhled na danou problematiku.

4. Výsledky

Pomocí kvalitativního výzkumu byla snaha zodpovědět výzkumnou otázku, která zní následovně: Zlepšuje se životní úroveň v Namibii díky tradičnímu přístupu rozvojové spolupráce ze strany „plánovačů“ nebo spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledáčů“? Pro získání odpovědi, autorka provedla sedm rozhovorů s výběrovým souborem. Bohužel pro nekompletní informace z důvodu neochoty spolupráce ze strany USAID musel být jeden rozhovor vyřazen. Výsledky jsou doloženy v následujících prepisech rozhovorů.

Rozhovor č. 1:

- **Organizace**

Nezávislý odborník na danou problematiku.

- **Jméno**

Kateřina Verkhusha

- **Vzdělání**

PhD Ekonomie, Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních věd UK, MPhil in Management Science, University of Cambridge, Judge Institute of Business Studies, Anglie

- **Zaměstnání**

Nezaměstnaná – mateřská dovolená

- **Doba v Namibii**

Od roku 2003

- **Vy sama se nějak účastníte projektů rozvojové spolupráce?**

V současnosti jsem v představenstvu společnosti Karas Huisen Crafts. V minulosti jsem byla zodpovědná za implementaci projektu české rozvojové pomoci v oblasti sociální a ekonomické stabilizace komunit postižených HV/AIDS a TBC v Karas regionu.

- **Ve stručnosti popište, jaká byla situace v Namibii v roce 1990 (vyhlášení nezávislosti) v oblasti zdravotnictví, sociálního zabezpečení, školství, infrastruktury, služeb apod.**

Školství – Apartheid neumožňoval celé vzdělání původním obyvatelům, kromě bělošské menšiny. Byla omezená možnost vzdělání z důvodu toho, že chtěli držet místní obyvatele nevzdělané, aby nedělali problémy. Určité skupině obyvatelstva však bylo vzdělání umožněno, zejména v profesích jako policisté, učitelé a zdravotní sestry. Díky silné emigraci byla také možnost získat vyšší vzdělání v zahraničí. Dnešní elita má právě vzdělání ze zahraničí. Důležitou roli hráli i církevní školy.

Zdravotnictví – Vždy záleželo v jaké části Namibie. Na severu, kde nebyla bílá komunita, tak bylo zdravotnictví na špatné úrovni. Na jihu byly nemocnice na dobré úrovni a místní obyvatelstvo mělo přístup ke zdravotní péči. Systém zdravotní péče tu byl, ale až teď jsou všichni obyvatelé postaveni na stejnou úroveň.

Sociální služby – V oblasti sociální dávek, z peněz bílého obyvatelstva byla placena voda, elektřina ve slumech. Dnes to však již nefunguje. Dříve to fungovalo tak, že bílá menšina ovládala místní obyvatelstvo a proti tomu, aby se nebouřili, tak zabezpečovali primární služby pro místní obyvatelstvo.

Infrastruktura – Opět se lišily kolonizované území. Na severu byl problém s infrastrukturou, elektřinou a vodou do dnes tedy v této oblasti probíhá velký rozvoj.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

Chudoba a problémy s ní spojené. Nedostatky ve školském systému například málo prakticky zaměřené školství, problém je, že školy generují nezaměstnané. Nedostatek vzdělání a nedostatečné zázemí pro děti doma. Nedostatek elit. Problém velké nezaměstnanosti. Neefektivita státních podniků, málo zahraničních investorů. Další problém je mentalita lidí, protože lidé tu jsou dlouhodobě nezaměstnaní, tudíž se jim nechce příliš pracovat.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Karas region potýká?**

Stejně problémy vnímám i v Karas regionu.

- **Znáte některé konkrétní organizace a projekty, které se snaží tyto problémy řešit? Pokud ano, můžete je podrobněji popsat a říci mi jaký mají charakter? (NGO, Finanční organizace, Vládní organizace...)**

Největší roli v této oblasti hraje stát. Je pravdou, že se velmi snaží, otázkou ale je, jak moc se mu to daří. S vládou se pak snaží spolupracovat velké organizace jako WHO,

USAID, UNAIDS. Nestátní neziskové organizace se snaží pracovat na lokální úrovni a individuální bázi. Myslím si, že jsou poměrně úspěšné, protože pracují na konkrétních projektech. Například organizace Peace Corps pomáhá velmi v oblasti školství, vytváří nové učební plány a pomáhá dělat školství efektivnější.

- **Dle vašeho názoru, jaký mají dopad na cílovou komunitu?**

Pomoc ze strany vlády a organizací, které jí pomáhají částečně funguje a částečně ne.

- **Namibie bývala kolonie Německa. Domníváte se, že tato rozvinutá země je stále významným realizátorem rozvojových projektů v Namibii, konkrétně v Karas regionu?**

Vztah Namibie a Německa je dost specifický. Ale poskytují rozvojovou pomoc pro Namibii, ale neřekla bych, že je to stále významný realizátor. Jsou tu rozvojové projekty a je tu spousta německých dobrovolníků.

- **Pokud ano, víte, jak tato spolupráce vypadá?**

Vím, že tu jsou některé německé organizace, které se převážně soustředí na podporu lidských práv.

- **A jaký dopad mají projekty na cílovou komunitu?**

Spolupráci považují za pozitivní.

- **Máte nějaké jiné konkrétní zkušenosti nebo jste alespoň slyšela o dalších rozvojových projektech z dalších rozvinutých zemí?**

Vím že, Finsko je zde realizátor rozvojové pomoci.

- **Jaké konkrétní formy tato spolupráce má?**

Především se snaží financovat zdravotnický materiál do nemocnic. Což, považují za velký přínos, protože například nemocnice v Keetmanshoopu má díky tomu nové technické vybavení.

- **Znáte nějaké konkrétní světové finanční organizace, které v regionu Karas, popřípadě Namibii realizují projekty rozvojové spolupráce? (IMF, WB, Global Fund, UN)**

UNICEF, Global Fund, kde je jsou zainteresovány i organizace, na které jste se ptala jako WB.

- **Setkala jste se někdy s projekty, které byly financovány právě těmito velkými organizacemi?**

Ano, setkala.

- **Pokud ano, jakými?**

UNICEF spolupracoval na konkrétním projektu s nemocnicí v Keetmanshoopu, kde umožnil jednodušší registraci nově narozených dětí. Má to velký úspěch, protože děti bez rodných listů jsou velký problém.

Global Fund a WB financují velké projekty v boji proti HIV/AIDS a TBC, stejně jako americká agentura USAID.

- **A jaký dopad mají na cílovou komunitu?**

Jednoznačně pozitivní, protože znám spousty lidí, kteří právě díky projektům zaměřeným na HIV/AIDS stále žijí.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo tento oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO, které nemají finance od finančních organizací)**

Ano, v Namibii by se sem daly zařadit organizace jako Mother Voices, Arc Children Home, AME Church, Red Cross a Thusnalde Guruses, KHC, NAMPIN, Catholic AIDS Action, Women Action for Development a Namibia Development Trust.

- **Uveďte, prosím, jak konkrétně pomáhají a jaký podle vás má tato spolupráce dopad na cílovou komunitu.**

K netradičnímu způsobu by se daly zařadit tzv. vývařovny pro chudé, které několikrát v týdnu, dle svých možností vaří pro chudé děti a seniory a poskytují jim stravu. Dále tu jsou organizace, které dělají různé programy pro děti, aby nebyly na ulicích a samozřejmě se naučily nějaké činnosti. Také Home Base Care, která funguje na bázi pomoci v domácnosti od poskytnutí lékařské péče až po úklid domácnosti. Je pravdou, že tyto projekty jsou velmi úspěšné, protože nejdůležitější je dát tu dětem najíst, protože podvýživa je tu velkým problémem, děti tu jsou opravdu hladové.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Například projekty realizované KHC, protože stále pokračují i po ukončení spolupráce s českou organizací. Vznikla zde skupina lidí, ze kterých se stávají profesionálové a učí se pracovním návykům, což je velmi důležité. Neposkytují sice řešení v celonamibijském měřítku, ale přesto tato chráněná dílna dala příležitost hodně lidem, kteří by díky své nemoci jiné místo na trhu práce nezískali.

- **Pokud ano, kdo byl jejich realizátor?**

KHC ale i NAMPIN

- **Z vašeho pohledu se více setkáváte s projekty, které realizují velké finanční organizace nebo spíše již zmíněné skupiny lidí či organizace, kteří pomáhají mimo tento oficiální rámec?**

Myslím, že se tato pomoc v Namibii doplňuje. Víte, velké organizace totiž mohou měnit politiku, ale nejsou schopni dosáhnout až k cílové komunitě. Nestátní neziskové organizace tuto pomoc zajistit mohou a přinášejí do této pomoci nové momenty. Velké organizace se tudíž mohou učit od těch malých. Pravdou je, že finance přicházejí od velkých donorů. Tedy v ideálním případě by to mělo být koordinované.

- **Z vašeho pohledu, jaký typ organizací vnímáte jako přínosnější pro cílovou komunitu?**

Na to se nedá jednoznačně odpovědět. Jak jsem ale již odpověděla v minulé otázce. Malé organizace jsou schopni dosáhnout až k cílové populaci. Zásadní ale je na kolik si velké organizace a politická vládnoucí elita prosadí reálné změny na praktické úrovni. Odhodlání těchto organizací tu určitě je, problém ale je, že kvůli systému a malé efektivitě to občas pokulhává.

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejich projektů na život Namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**

Nelze zahraničním donorům dávat něco za vinu, protože pracují na jiné úrovni než nestátní neziskové organizace, ale bylo by lepší, kdyby se více zajímaly o dopady. Víte, mají vlastní schémata a cíle a procedury, ale nemají zpětnou vazbu. Problém je, že ani jejich partneři – ministerstva jim také nemohou dát dostatečnou zpětnou vazbu a ne vždy mají řešení pro danou komunitu. Tyto velcí donoři by se měli více zaměřit

praktičtěji a více komunikovat s NNO a cílovou komunitou. Také není dobře, že projekty místních organizací se musí psát tak, aby vám se donorům líbily a tudíž je financovaly. Tedy NNO musí reagovat na politiku donorů a toho nejsou schopné.

Rozhovor č. 2:

- **Organizace**

Finská ambasáda ve Windhoeku

- **Jméno**

Marika Matengu

- **Vzdělání**

Postgraduální studium v oblasti lidských práv

- **Pozice v zaměstnání**

Koordinátor rozvojové spolupráce

- **Jak dlouho je vaše organizace v Namibii?**

Přesný rok nevím, ale je to již dlouhá doba, myslím, že to bylo ještě před vyhlášením nezávislosti v roce 1990.

- **Na který region je vaše organizace zaměřená, nebo pracujete na celostátní úrovni?**

Naše organizace není přesně zaměřena na jednu oblast, spolupracujeme s občany, kteří odpovídají naší strategii, tudíž to může být celá Namibie. Často hledáme projekt, který nejvíce souhlasí s naší strategií, a ten začneme finančně podporovat.

- **Jak vaše organizace rozhoduje o tom, kde budete poskytovat rozvojovou spolupráci?**

Preferujeme podporu, která pokryje celou Namibii, pokud toho z nějakých důvodů nelze dosáhnout zaměříme se alespoň na oblast, která je nejvíce zranitelná.

- **Kdo je vaše cílová skupina?**

Naše organizace nemá přesně vymezenou cílovou skupinu. Máme však čtyři oblasti, kde pomáháme. V oblasti lidských práv a demokracie, v ekologickém rozvoji a životním prostředí, v oblasti ekonomiky a sociálního rozvoje a v oblasti kultury. Naše rozhodování tedy funguje tak, že například v oblasti lidských práv spolupracujeme

s Legal Assistance Centre, oni přesně vědí, kdo jejich pomoc nejvíce potřebuje, jestli například ženy nebo děti.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

Myslím si, že je to chudoba v několika rozměrech. My se právě díváme na chudobu s již vyjmenovaných čtyř rozměrů.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se potýká Karas region?**

Myslím si, že je zde především hodně násilí, zneužívání alkoholu, malá existence služeb a příležitosti ve vzdělání také nejsou velké. Z oblasti životního prostředí je tu problém s vodou a vhodnými hygienickými podmínkami. V oblasti kultury, tam žádný problém nevidím, protože se říká, že jižní kultura je šťastná.

- **Jak vaše organizace tyto problémy v rámci rozvojové spolupráce řeší?**

Například před pár lety jsme zkoušeli zajistit lékařům lepší vzdělání. Také jsme finančně podpořili velký projekt v oblasti životního prostředí. Projekt byl zaměřen na zlepšení čistoty vody a tedy zlepšení hygienických podmínek.

- **Dle vašeho názoru, jaký dopad mají tyto projekty na cílovou komunitu?**

Víte hodně našich projektů, je o samotných lidech. Ale každý náš projekt je monitorován a děláme pravidelné návštěvy, abychom skutečně zjistili, jak se mu daří. Snažíme se najít, jaké skutečné výhody projekty přináší popřípadě, co je potřeba změnit. Rádi bychom však nechali svobodu místním organizacím. Myslím, si že je to důležité a pro místní obyvatele velmi přínosné.

- **Odkud vaše organizace získává peníze na rozvojovou spolupráci?**

Veškeré naše financování přichází z Finska.

- **Spolupracuje vaše organizace s jinými organizacemi v Namibii? Pokud ano, můžete mi říct se kterými.**

Ano naše organizace přímo spolupracuje s místními neziskovými organizacemi, kterým pomáháme s jejich financováním.

- **Jak velká část vašich peněz na rozvojovou spolupráci jde přímo do nestátních neziskových organizací a jak velká část jde do nejdříve do ministerstev?**

Naše financování funguje přímo přes místní NNO. V tomto ohledu s vládou nespolupracujeme vůbec.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO pokud nemají finance od finančních organizací)**

Myslím si, že mezi tyto organizace bych zařadila například Catholic AIDS Action, CAFO, PACT Namibia. Tyto organizace totiž pracují úplně na jiné úrovni. Pracují přímo s komunitou, mají možnost vidět, co přesně komunita potřebuje. Nefungují jen na finanční bázi.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Ano, například když budu přemýšlet o naší organizaci, tak minulý rok jsme úspěšně dokončili projekt, který byl zaměřen na studium bio výrobků. Tento projekt měl velkou výhodu, že přinesl nové znalosti farmářům, větší výnos a samozřejmě do budoucna by mohl být mnohem přátelštější pro krajinu v Namibii. Vidím v tom tedy pouze pozitivní dopady na cílovou komunitu.

- **Pokud ano, kdo byl jejich realizátor?**

Finská ambasáda v Namibii

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejích projektů na život namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**

Já si myslím, že náš způsob financování je velmi přínosný pro místní obyvatele. Také díky naší vládě ve Finsku máme velké množství peněz na rozvojové financování. Přesněji máme stejnou část peněz jako Jihoafrická republika, která má 44 mil. obyvatel, kdežto Namibie pouze 2 mil. obyvatel. S takto velkým množstvím peněz už můžeme hodně udělat. Můj osobní názor je, že přínos zahraniční rozvojové spolupráce je značný.

Rozhovor č. 3:

- **Organizace**

Namibijský člověk v tísní

- **Jméno**

Billy Matrues

- **Vzdělání**

Středoškolské vzdělání v ekonomii

- **Pozice v zaměstnání**

Finanční manažer

- **Jak dlouho je vaše organizace v Namibii?**

Jako Namibijský člověk v tísní působíme teprve od srpna 2010, česká organizace Člověk v tísní však tu působila už od roku 2004

- **Na který region je vaše organizace zaměřená, nebo pracujete na celostátní úrovni?**

Jsme zaměřeni převážně na Karas region a trochu také na Hardap region

- **Jak vaše organizace rozhoduje o tom, kde budete poskytovat rozvojovou spolupráci?**

Zpočátku lidé z České republiky rozhodovali tak, že hledali nejméně rozvinutá místa v Namibii a rozhodli se pro Karas region, my se v tom nyní teď snažíme pokračovat.

- **Kdo je vaše cílová skupina?**

Jsou to osoby, které byly infikovány HIV/AIDS. Dále se zaměřujeme na skupiny lidí, u kterých jsou porušována jejich základní práva, a v neposlední řadě naše organizace spolupracuje s homosexuální minoritou.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

Je jich příliš mnoho víte. V rychlosti HIV/AIDS, nezaměstnanost, alkoholismus...

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se potýká Karas region?**

Velké množství užívání alkoholu, což přináší rizikové sexuální chování, které je spojené s onemocněním HIV/AIDS, protože lidé tu nejsou moc vzdělaní. Alkoholismus je právě spojený i s velkou nezaměstnaností, protože lidé chtějí jen sedět doma a nic nedělat. Také je tu velkým problémem tuberkulóza a celkově různá onemocnění, protože lidé

nevědí, jak o sebe pečovat, kdy mají jít do nemocnice atd. Myslím si, že je to začarovaný kruh. Jeden problém souvisí s druhým problémem a ten s dalším a dalším.

- **Jak vaše organizace tyto problémy v rámci rozvojové spolupráce řeší?**

Především se snažíme lidi vzdělávat. Učit je jejich práva a možnosti pomocí různých seminářů a setkání. Problém HIV/AIDS se snažíme řešit tak, že HIV pozitivním matkám dáváme mateřské formule, pro jejich děti, aby je nenakazily mateřským mlékem. Také dáváme chudým lidem kozy, které jim přináší mnoho užitku, tímto vlastně tedy řešíme problém nezaměstnanosti. Dále se staráme o pacienty s tuberkulózou, kterým dáváme jídlo, protože je velmi důležité, aby tito pacienti předtím než začnou brát léky, měli vyváženou stavu a samozřejmě jim poskytujeme i léky a znalosti o této nemoci.

- **Dle vašeho názoru, jaký dopad mají tyto projekty na cílovou komunitu?**

Myslím si, že to má velmi pozitivní dopad na cílovou komunitu. Například speciálně Ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí vidí, co naše organizace dělá, tudíž se nám snaží alespoň trochu pomoci, ač naše vláda není příliš bohatá. Ale když se zeptáte jiných organizací i oni vám řeknou, že to jsou dobré projekty a dobrými výsledky.

- **Odkud vaše organizace získává peníze na rozvojovou spolupráci?**

Pro projekt, který se stará o homosexuální minoritu dostáváme peníze ze společnosti HIVOS z Evropy, což je velká finanční organizace a také ze společnosti PMTCT. Ostatní projekty jsou dále financovány z Namibie například díky společnosti MAIN, která exportuje zinek.

- **Spolupracuje vaše organizace s nějakými finančními organizacemi? Pokud ano můžete mi říct, se kterými přesně? (Finanční organizace – Světová banka, Organizace spojených národů, Globální fond, Mezinárodní měnový fond...)**

Ne naše organizace s finančními organizacemi nespolupracuje.

- **Znáte nějaké konkrétní světové finanční organizace, které v regionu Karas, popřípadě Namibii realizují projekty rozvojové spolupráce? (IMF, WB, Global Fund, UN)**

Ne s tímto typem organizací jsem se nesetkal.

- **Spolupracuje vaše organizace s nějakými ministerstvy? Pokud ano, můžete mi popsat tuto spolupráci?**

Ano, naše organizace spolupracuje s Ministerstvem zdravotnictví a sociálních věcí. Pomáhají nám například s propagací. Finanční pomoc od nich poskytována není.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO pokud nemají finance od finančních organizací)**

Ano znám organizace, které pomáhají jinou cestou. Například je tu organizace, která poskytuje přikrývky na zimu pro školní děti. Nebo jiné organizace dodávají oblečení pro děti do nemocnice. Prostě jen něco koupí a darují to tomu, kdo to potřebuje. Myslím si, že je to velmi přínosné, protože můžete vidět, že to opravdu pomáhá.

- **Namibie bývala kolonie Německa. Domníváte se, že tato rozvinutá země je stále významným realizátorem rozvojových projektů v Namibii, konkrétně v Karas regionu?**

Přiznám se, že jsem se nesešel s příliš velkou spoluprací ze strany Německa. Já jen vím, že je tu spousta německých turistů, ty nám možná pomáhají z hlediska turistického ruchu. Jednou naše organizace žádala německé společnosti o grant. Ten nám sice byl udělen, ale jen malá částka, se kterou jsme toho nemohli příliš udělat.

- **Z vašeho pohledu se více setkáváte s projekty, které realizují velké finanční organizace nebo spíše již zmíněné skupiny lidí či organizace, kteří pomáhají mimo tento oficiální rámec?**

Jak už jsem řekl, osobně se setkávám jen s projekty, které řídí malé neziskové organizace nebo jiná skupina lidí.

- **Z vašeho pohledu, jaký typ organizací vnímáte jako přínosnější pro cílovou komunitu?**

Přínosnější pro naši komunitu v Karas regionu a myslím i v Namibii jsou tedy tyto nestátní neziskové organizace.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Například naše organizace měla velmi úspěšné projekty. Projekt YELULA - UKAI pomáhal lidem s HIV/AIDS a chudým komunitám. Díky tomuto projektu je stále mnoho lidí naživu, protože jsme jim poskytli léčbu, vzdělání o této problematice atd. Tady jsme mohli vidět, že to opravdu pomáhá. Také jsme chudým komunitám poskytovali jídlo, protože oni se přeci ze znalostí nenajedí. Víte, na to se nesmí zapomínat, protože lidé jsou tu stále hladoví.

- **Pokud ano, kdo byl jejich realizátor?**

Namibijský člověk v tísní

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejich projektů na život Namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**

Víte problém je, že dříve jsme mohli pomáhat hodně lidem. Například když někdo přišel, že nemá střechu nad hlavou, mohli jsme mu ji poskytnout. Lidé stále chodí, ale my už nemáme peníze. Teď vidím největší problém ve financování malých nestátních neziskových organizací.

Rozhovor č. 4:

- **Organizace**

Karas Huisen Crafts

- **Jméno**

Madeline Hartung

- **Vzdělání**

Střední vzdělání, Kurz rozvojového manažera

- **Pozice v zaměstnání**

Ředitelka Karas Huisen Crafts

- **Jak dlouho je vaše organizace v Namibii?**

KHC je v Namibii od roku 2003, kdy tato organizace byla založena Člověkem v tísní. Od roku 2009 je osamostatněna.

- **Na který region je vaše organizace zaměřená, nebo pracujete na celostátní úrovni?**

KHC je zaměřeno pouze na Karas region a to převážně na Keetmanshoopu. Avšak máme i nějaké projekty v Lúderitzu a hlavním městě Windhoeku.

- **Jak vaše organizace rozhoduje o tom, kde budete poskytovat rozvojovou spolupráci?**

Vzhledem k tomu, že naše organizace vznikla v této oblasti, tak z provozních důvodů zatím můžeme pomáhat pouze v našem okolí. Do budoucna bychom se však rádi rozšířili i do jiných míst.

- **Kdo je vaše cílová skupina?**

Naše organizace zaměstnává převážně jen ženy s HIV/AIDS nebo tuberkulózou a také samotné matky, které jsou v těžké životní situaci.

- **Popište nejpalčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

Myslím si, že mezi velké problémy patří špatný marketing. Nejsou tu dobré obchodní základy. To ztěžuje růst ekonomiky. Další nedostatek vidím ve špatném financování místních organizací, které by mohly jinak velmi pomoci.

- **Popište nejpalčivější problémy, se kterými se potýká Karas region?**

Požívání alkoholu v první řadě, což je na denním pořádku. Tento problém velmi ztěžuje naši práci. Vysoká nemocnost místních lidí s tím samozřejmě souvisí. Také těhotenství velmi mladých dívek, znásilňování a nezaměstnanost.

- **Jak vaše organizace tyto problémy v rámci rozvojové spolupráce řeší?**

Naše organizace řeší myslím velmi úspěšně problematiku nezaměstnanosti, protože dáváme místním ženám práci a učíme je pracovním návykům. Oni vědí, že pokud nepřijdou, že nebudou mít peníze na živobytí. O tyto ženy se však staráme i po stránce zdravotní. Snaha je poskytnout jim prohlídky u lékaře, zajistit léky, popřípadě pomoci nemocným matkám s dětmi. Problém alkoholismu řešíme tím, že se snažíme posílat ženy do hlavního města Windhoeku na protialkoholické léčení.

- **Dle vašeho názoru, jaký dopad mají tyto projekty na cílovou komunitu?**

Já sama mohu vidět, že velmi dobrý. Ženy dostávají od nás peníze za odvedenou práci, mohou si tedy koupit jídlo a zajistit hodně pro své děti. Spousta žen by bez zdravotnické

pomoci, kterou jim poskytujeme, možná už ani nežila. Vím, že naší komunitě pomáháme.

- **Odkud vaše organizace získává peníze na rozvojovou spolupráci?**

KHC získává peníze z prodeje výrobků, které vyrábí. Dále pořádáme nejrůznější charitativní akce, kam se snažíme nalákat sponzory. Do minulého roku jsme také byli podporováni organizací Člověk v tísni.

- **Spolupracuje vaše organizace s nějakými finančními organizacemi? Pokud ano můžete mi říct, se kterými přesně? (Finanční organizace – Světová banka, Organizace spojených národů, Globální fond, Mezinárodní měnový fond...)**

Ne, naše organizace takovouto spolupráci nevede.

- **Znáte nějaké konkrétní světové finanční organizace, které v regionu Karas, popřípadě Namibii realizují projekty rozvojové spolupráce? (IMF, WB, Global Fund, UN)**

Nejsem si vědoma těchto projektů od zmíněných organizací.

- **Spolupracuje vaše organizace s nějakými ministerstvy? Pokud ano, můžete mi popsat tuto spolupráci?**

Snaha KHC byla spolupracovat s místní vládou, bohužel se nám to doposud nepovedlo. Musím říci, že by to byla velká výhoda, kdybychom od ní získali podporu, protože bychom například chtěli pracovat s lidmi z nemocnice, ale bez podpory to nebude možné. Místní vláda nás však každý rok ukazuje jako příklad takové organizace, které skutečně bojuje proti lokálním problémům.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO pokud nemají finance od finančních organizací)**

Ano, myslím si, že by se do této skupiny dala zařadit organizace Catholic AIDS Action a organizace na jejíž název si přesně nevzpomenu, která pomáhá lidem pomocí projektu na lovení ryb.

- **Namibie bývala kolonie Německa. Domníváte se, že tato rozvinutá země je stále významným realizátorem rozvojových projektů v Namibii, konkrétně v Karas regionu?**

Nevím, jestli Německo je stále realizátor rozvojových projektů. Já vím, že nás nepodporují a neznám ani jiné organizace, které by podporoval.

- **Z vašeho pohledu se více setkáváte s projekty, které realizují velké finanční organizace nebo spíše již zmíněné skupiny lidí či organizace, kteří pomáhají mimo tento oficiální rámec?**

Jednoznačně s projekty, které jsou prováděny organizacemi mimo tento oficiální rámec.

- **Z vašeho pohledu, jaký typ organizací vnímáte jako přínosnější pro cílovou komunitu?**

Místní organizace, které jsou zaměřené na úzký okruh – komunitu, kterou znají a tudíž tyto organizace vědí, jak mohou pomoci. Například já znám všechny naše zaměstnance, vím, jaké mají problémy, vím, proč se dostavili do práce, vím, jestli jsou zdravé či nemocné a můžu s nimi podle toho jednat.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Myslím si, že za úspěšně dokončený projekt by se dalo považovat předání naší organizace do rukou místních lidí od české organizace.

- **Pokud ano, kdo byl jejich realizátor?**

Karas Huisen Crafts

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejich projektů na život Namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**

Přínos má určitě veliký. Jako problém však vidím, že ne vždy jsou projekty nastaveny přímo pro cílovou komunitu. Tedy přímo nekooperují s potřebou místních lidí.

Rozhovor č. 5:

- **Organizace**

Kancelář univerzitního výzkumu o spolupráci

- **Jméno**

Emas Caligon

- **Vzdělání**

Medicínské vzdělání

- **Pozice v zaměstnání**

Vedoucí organizace

Jak dlouho je vaše organizace v Namibii?

V Namibii je naše organizace od roku 2005 tedy šest let.

- **Na který region je vaše organizace zaměřená, nebo pracujete na celostátní úrovni?**

Naše organizace je zaměřena na všechny regiony v Namibii.

- **Jak vaše organizace rozhoduje o tom, kde budete poskytovat rozvojovou spolupráci?**

V našem případě se rozhodujeme převážně podle organizace USAIDS, z toho důvodu, že s touto organizací velmi úzce spolupracujeme a ta podle americké vlády.

- **Kdo je vaše cílová skupina?**

Jsme zaměřeny na celou komunitu bez výjimek a také na městské úřady, se kterými spolupracujeme.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

V Namibii jako celku vnímám za největší problém její politiku a nerovnoměrné rozložení obyvatel. Jako příklad mohu uvést Comas region, který má nejvyšší počet obyvatel a oproti tomu region Oshana, který se nachází na severu s poměrně nízkým počtem obyvatel.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se potýká Karas region?**

Jako největší problém v Karas regionu vnímám alkoholismus a násilí na ženách. Mezi další problémy však můžeme zařadit například nezaměstnanost, nedostatečné vzdělání. Tyto všechny problémy jsou samozřejmě spojené s velkou chudobou.

- **Jak vaše organizace tyto problémy v rámci rozvojové spolupráce řeší?**

Naše organizace má mnoho poboček, které tyto problémy řeší. Například na jihu v Karas regionu pracujeme s organizacemi jako CAFO nebo PACT Namibia, kteří se snaží především o dostatečnou informovanost lidí, aby se zabránilo přenosům infekce. Cílová komunita se učí zvykům jako mýt si ruce, zakrývat si ústa při kašli, používat kondomy atd.

- **Dle vašeho názoru, jaký dopad mají tyto projekty na cílovou komunitu?**

Naše organizace má mnoho evaluačních programů, které hodnotí přínos. Tyto zprávy vypovídají o velkých kladech na cílovou komunitu. Za šest let, co naše organizace funguje, jsme dosáhli mnoha úspěchů.

- **Na co přesně je vaše organizace zaměřena?**

Nyní se snažíme převážně monitorovat pacienty s tuberkulózou a také děláme HIV/AIDS prevenci.

- **Odkud vaše organizace získává peníze na rozvojovou spolupráci?**

Naše organizace je převážně financována díky americké vládě a pomocí amerického programu Global Health Initiative, který je zaměřen na vzdělávání, boj proti násilí, také se snaží podporovat mladé lidi v oblasti zaměstnání.

- **Spolupracuje vaše organizace s jinými organizacemi v Namibii? Pokud ano, můžete mi říct se kterými.**

Ano, naše organizace spolupracuje s namibijskou vládou a především s dalšími pěti americkými organizacemi, které se v Namibii nachází. Mezi tyto organizace patří – SCMS, PACT Namibia, Intra Health, Management Science for Health, Global Fund, USAID, UNICEF. S nestátními neziskovými organizacemi spolupracujeme také, protože například UNICEF tyto organizace podporuje. Samozřejmě tato spolupráce není přímá.

- **Jak velká část vašich peněz na rozvojovou spolupráci jde přímo do nestátních neziskových organizací a jak velká část jde do nejdříve do ministerstev?**

Víte americká vláda má dva způsoby financování. První je, že poměrně velká část peněz jde přímo do Ministerstva zdravotnictví a sociální věci, avšak větší částkou jsou financovány americké organizace působící přímo v Namibii jako USAID.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO pokud nemají finance od finančních organizací)**

Ano, mezi tyto organizace bych zařadil například Global Fund a Ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí i přesto, že to jsou opravdu velké finanční organizace.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Těchto projektů v rámci naší organizace je opravdu mnoho. Víte hodně jich je ale zaměřeno především do oblasti zdravotnictví, kde větší úspěchy budou ukázány až za nějaký čas.

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejích projektů na život namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**
- Přínos americké pomoci je nepostradatelný. Americká vláda financuje velké projekty a opravdu velmi mnoho organizací, které v Namibii pracují. Tyto organizace pak mohou leccos změnit.

Rozhovor č. 6:

- **Organizace**

UNICEF

- **Jméno**

Gerhild Kolling

- **Vzdělání**

Vysokoškolské vzdělání v oblasti mezinárodní rozvojové problematiky

- **Pozice v zaměstnání**

Vedoucí informačního oddělení

- **Jak dlouho je vaše organizace v Namibii?**

UNICEF má v Namibii poměrně dlouho tradici, naše působnost zde je od roku 1990.

- **Na který region je vaše organizace zaměřená, nebo pracujete na celostátní úrovni?**

Organizace UNICEF má své projekty po celé Namibii. Její sídlo je v hlavním městě ve Windhoeku.

- **Jak vaše organizace rozhoduje o tom, kde budete poskytovat rozvojovou spolupráci?**

Snažíme se hledat nejvíce postižené lokality, kde je naše pomoc potřebná.

- **Kdo je vaše cílová skupina?**

UNICEF je zaměřen převážně na děti a matky. Na této myšlence tato organizace také byla založena.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se Namibie potýká?**

Namibii stále můžeme zařadit mezi rozvojové země, tudíž se i s takovými problémy potýká. Já osobně bych sem zařadila velkou chudobu, nezaměstnanost a nedostatečné vzdělání.

- **Popište nejpálčivější problémy, se kterými se potýká Karas region?**

V Karas regionu pokud vím je největší problém s alkoholismem, který sebou přináší i časté násilí na ženách a dětech.

- **Jak vaše organizace tyto problémy v rámci rozvojové spolupráce řeší?**

Naše organizace má řadu úspěšných projektů, které se snaží především o vzdělávání dětí v oblasti zdraví. Například jak se nenakazit HIV/AIDS, co dělat v případě sexuálního zneužívání...

- **Dle vašeho názoru, jaký dopad mají tyto projekty na cílovou komunitu?**

Určitě jsou tyto projekty velmi přínosné. Snažíme se chránit matky s dětmi a výsledky jsou v našich výročních zprávách vidět.

- **Odkud vaše organizace získává peníze na rozvojovou spolupráci?**

UNICEF je složkou Organizace spojených národů. Financování tedy probíhá přes OSN.

- **Spolupracuje vaše organizace s jinými organizacemi v Namibii? Pokud ano, můžete mi říct se kterými.**

Naše organizace finančně podporuje mnoho nestátních neziskových organizací. Dále také spolupracujeme s Ministerstvem zdravotnictví a sociálních věcí, se kterým vytváříme roční plány této spolupráce.

- **Jak velká část vašich peněz na rozvojovou spolupráci jde přímo do nestátních neziskových organizací a jak velká část jde do nejdříve do ministerstev?**

Naše organizace nedává finanční prostředky do ministerstev, je pravdou, že spolupráce je velmi úzká, ale veškeré naše prostředky zůstávají u nás a dle pravidel jsou dále přerozdělovány do nestátních neziskových organizací.

- **Znáte nějaké organizace nebo skupiny lidí, kteří pomáhají mimo oficiální rámec, tedy nějakými netradičními způsoby? (zde jsou zahrnuty i NGO pokud nemají finance od finančních organizací)**

Z mého úhlu pohledu bych zde ráda zmínila například organizaci Catholic AIDS Action.

- **Znáte nějaké konkrétní projekty, které byly úspěšně dokončeny a s jakými dopady na cílovou komunitu?**

Naše organizace každých pět let dělá velké evaluační zprávy, kde popisuje všechny úspěšně dokončené projekty. Dopady na cílovou komunitu hodnotím jako pozitivní.

- **Mohl/la byste na závěr zhodnotit přínos zahraniční rozvojové spolupráce a jejích projektů na život namibijské komunity, případně uvést výhrady, alternativy a očekávání?**

Myslím si, že pomoc, která je skrze rozvojové agentury poskytována, je pro zdejší komunitu velmi přínosná.

5. Diskuze

V této práci byl použit kvalitativní výzkum s metodou polostandardizovaného rozhovoru. Snahou této práce bylo zodpovědět výzkumnou otázku: Zlepšuje se životní úroveň v Namibii díky tradičnímu přístupu rozvojové spolupráce ze strany „plánovačů“ nebo spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledačů“? Dále pak zjistit vliv rozvojové spolupráce na cílovou komunitu a tedy i rozvoj Namibie. Opomenuto nesmí být ani zhodnocení celkové situace. Ve výsledku bylo uděláno šest rozhovorů s výběrovým souborem.

Dotazovaná číslo jedna – nezávislá odbornice na tuto problematiku shledává, že ke zlepšení životní úrovně dochází jak ze strany „hledačů“, tak ze strany „plánovačů“. Přesněji její odpověď zněla, že se nedá na tuto otázku jednoznačně odpovědět, protože ví, že malé organizace jsou schopny dosáhnout až k cílové populaci, což je určitě velkou výhodou, ale zároveň v Namibii je spousta projektů, se kterými se osobně setkala od „plánovačů“, jež mají pozitivní vliv na cílovou komunitu. Myslí si, že se tyto dva typy organizací velmi prolínají. O největší „organizaci“, která hraje v této problematice roli – státu, říká, že je pravdou, že se velmi snaží, otázkou však je, jak moc se mu to daří. Tady dle názoru autorky poukazuje na nepříliš dobře fungující systém. Nabízí se tedy otázka, zda „plánovači“ mohou fungovat efektivně, vzhledem k tomu, že jsou to právě oni, kdo spolupracují se státem. Dotazovaná se dále shoduje s názorem, že těmto organizacím chybí zpětná vazba a nutnost se někomu zodpovídat, což je určitě jeden z nedostatků rozvojové spolupráce^[14]. „Hledače“ označila jako za velmi úspěšné i z důvodu osobní zkušenosti, protože spousta těchto organizací pomohla jejím přátelům. Shoduje se s názorem, že místní v problému žijí, tudíž vědí jak pomoci^[14]. Zde uvedla jako příklad organizaci Mother Voices, která provozuje vývařovnu pro chudé, protože nejdůležitější je přeci dát dětem, které tu jsou opravdu hladové, najíst.

Dotazovaná číslo dvě – koordinátorka rozvojové spolupráce z organizace Embassy of Finland, která by mohla být označena spíše za „plánovače“, na výzkumnou otázku odpovídala samozřejmě jiným způsobem, než nezávislý odborník. Za organizace totiž mluvily činy. Tato organizace měla před několika lety velmi úspěšné projekty

zaměřené na vzdělávání a zlepšování čistoty vody a tedy i hygienických podmínek. Jak bylo uvedeno výše, základní vzdělání se pojí s novými inovacemi v zemědělství a se zlepšováním efektivnosti ve využívání přírodních zdrojů a nových technologií. Stejně tak jsme si řekli, že nepřístupnost k pitné vodě zpomaluje rozvoj státu ^[34]. Na cílovou komunitu tedy tyto projekty měli pozitivní vliv. Výhodu této organizace shledává autorka i v tom, že pracuje výhradně s místními organizacemi, protože i oni připouští, že vědí nejlépe, co je potřeba. „Plánovačům“ v tomto případě lze tedy přičíst pomyslný bod.

V pořadí třetí rozhovor byl veden s organizací Namibia People in Need, která patří mezi nestátní neziskové organizace a vzhledem ke své činnosti je určitě zařaditelná do skupiny „hledáčů“. Její projekty, jak sám řekl finanční manažer této organizace, jsou v místní komunitě velmi úspěšné a jsou takto považovány i u ostatních místních organizací. Tato NGO například úspěšně řeší problematiku HIV/AIDS a tedy i rozvoje státu, vzhledem k tomu, že podle odhadů WHO způsobuje HIV/AIDS snižování hospodářského růstu a každoroční ztráty na HDP ^[56]. Tito „hledáči“ se snaží ve své komunitě poskytovat matkám s onemocněním AIDS pro jejich děti mateřské formule, které zabrání přenosu infekce z matky na dítě. Další projekty jsou zaměřené na řešení problematiky nezaměstnanosti, nedostatečného vzdělání a podpory lidských práv. Na otázku, zda respondent zná nějaké projekty provozované „plánovači“, odpověděl, že se s těmito projekty a organizacemi nikdy nesešel. Ba naopak, „hledáčů“ ve svém okolí vidí hodně a myslí si, že jsou pro komunitu mnohem přínosnější. V tomto případě tedy „hledáčům“ připisujeme pomyslný bod a „plánovačům“ jeden ubíráme.

Čtvrtý rozhovor vznikl v organizaci Karas Huisen Crafts, která se stejně jako NAMPIN řadí jednoznačně mezi „hledáče“. I tato organizace používá netradiční postupy a způsoby v oblasti rozvojové pomoci. Dle autorčina názoru tato organizace velmi úspěšně řeší problematiku nezaměstnanosti, kde opravdu lze vidět její činnosti každý den. KHC totiž zaměstnává ženy, které denně vyrábí nejrůznější výrobky, které se později prodávají. Učí je tedy pracovním návykům a určité zodpovědnosti. Tyto ženy jsou matky bez partnera a v těžké životní situaci, povětšinou s onemocněním HIV/AIDS nebo tuberkulózou. KHC těmto ženám poskytuje i zdravotní péči a sociální poradenství.

V tomto případě je důležité si uvědomit, že nevědomým způsobem pomáhají i v další problematice nerovného postavení žen ve společnosti. Tuto nerovnost je možné pozorovat v několika oblastech. Ve zdravotnictví, v přístupu k péči ^[13], v dostupnosti vzdělání, v zaměstnání, ve vlastnických právech a samozřejmě v domácnosti ^[34]. Při stejné otázce, zdali se dotazovaná někdy setkala s projekty „plánovačů“ jako v případě NAMPINu, zazněla i stejná odpověď. Nejsou jí známy projekty tohoto typu organizací a jednoznačně se přiklání k názoru, že se setkává s projekty, které jsou prováděny mimo tento oficiální rámec. Zde si autorka myslí, že mohou již tyto informace být vypovídající o neefektivnosti „plánovačů“, protože i kdyby nějaké projekty měli, tak v komunitě nejsou známy. Pomyslný bod tedy přidáváme „hledáčům“ a ubíráme „plánovačům“.

Předposlední rozhovor v Kanceláři univerzitního výzkumu o spolupráci podává názor „plánovače“. Za pozitivní je možné určitě hodnotit to, že se tato organizace snaží spolupracovat s „hledáči“, převážně je však zaměřena na „plánovače“ jako Global Fund, UNICEF, USAID atd. Zde se autorka setkala s relativně zajímavým názorem, protože po dotazu, zda by respondent mohl vyjmenovat některé „hledáče“, tedy organizace pracující mimo již zmínění oficiální rámec, se kterými spolupracují, tak odpověď byla např. Global Fund i přesto, že si uvědomoval, že patří mezi velké finanční organizace. Na otázku, zda by mohl vyjmenovat nějaké úspěšně dokončené projekty jejich organizace, bylo odpovězeno, že těchto projektů je mnoho. Nejen z těchto odpovědí autorka získala nepříliš dobrý dojem na tuto organizaci a ztotožňuje se s názorem, že „plánovači“ často pouze mluví o velkých plánech, cílech a výsledcích ^[14]. Podle oficiálních zpráv se Kancelář univerzitního výzkumu o spolupráci snaží řešit problematiku vzdělávání v oblasti přenosů infekcí. Vzhledem k tomu, že však nebyly vyjmenovány žádné konkrétní projekty, bych „plánovačům“ pomyslný bod ubrala.

Poslední rozhovor provedený v organizaci UNICEF, která je v této práci jednoznačně zařazena mezi „plánovače“, tomuto typu organizací také ubírá pomyslný bod, alespoň v některých aspektech. A z jakých důvodů? UNICEF sice považuje své projekty za velmi přínosné pro cílovou komunitu i přesto, jak bylo zmíněno již na začátku, to nechtěla činy dokázat. Na druhou stranu však finančně podporuje mnoho

nestátních neziskových organizací a spolupracuje na projektech s vládou, kterou však nijak finančně nedotuje. V tomto směru spolupráce v Namibii může být viděna. UNICEF vytváří každoroční plány v oblasti zdravotnictví, které nejsou jen velkolepé a nereálné ^[14]. Také se zaměřuje na prevenci různých onemocnění. Autorka sama měla možnost při rozhovoru nahlédnout do mnoha materiálů a z tohoto důvodu si myslí, že je správné pomyslný bod znovu připsat.

Pomyslné body, které autorka v této diskuzi zavedla, sloužily k lepšímu a přesnějšímu zodpovězení výzkumné otázky. Výsledná odpověď tedy je: **Ke zlepšení životní úrovně v Namibii dochází spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledačů“.**

Zjistit vliv rozvojové spolupráce na cílovou komunitu, a tedy i rozvoj Namibie bylo poměrně jednoduché, protože všichni z respondentů se shodli na tom, že je pozitivní.

V oblasti zhodnocení situace je třeba zmínit především problémy, které se v Namibii vyskytují. Problém číslo jedna, na kterém se shodla většina respondentů, je alkoholismus, který s sebou přináší rizika s ním spojená, jako sexuální promiskuita, násilí a nezaměstnanost. Velkým problémem je i poměrně rozšířené onemocnění AIDS, přesněji je v Namibii nakaženo okolo 20 % obyvatel ^[39]. I přes všechny uvedené problémy Namibie patří mezi čtyři nejrozvinutější státy subsaharské Afriky ^[33].

Na závěr této diskuze by autorka ráda uvedla problémy, které se během rozhovorů vyskytly. Jednalo se především o neochotu v době rozhovoru ze strany USAID. Tento dojem však měla i z ostatních „plánovačů“, avšak v menší míře. Také si není jista, zda jsou výpovědi jednotlivých respondentů zcela pravdivé, protože nabyla dojmu, že „plánovači“ mají předem připravené odpovědi a jiné informace poskytovat nechtějí. U „hledačů“ se jednou vyskytl problém, kdo je vlastně kompetentní osoba k rozhovoru, protože personální obsazení nestátních neziskových organizací v Namibii někdy není dostačující.

6. Závěr

Závěr této práce tvoří celkové shrnutí. Snaha byla objasnit rozvojovou problematiku subsaharské Afriky. Konkrétně vymezit nejdůležitější pojmy v této oblasti a představit důležité organizace na tomto poli. Část práce tvořily vybrané příčiny neúspěchu rozvoje a současné situace. Práce je zaměřena převážně na ekonomické a politické příčiny, jako jsou politické režimy, občanské války, zadluženost, odpouštění dluhů, a na přístupy „plánovači“ versus „hledači“. Zmíněny byly i zdravotní a sociální příčiny, avšak spíše v pouhém nástinu.

V bakalářské práci byl stanoven jeden cíl, který byl rozdělen na tři dílčí otázky. První dílčí otázka se týkala zjišťování účinnější formy rozvojové spolupráce v Namibii díky tradičnímu nebo naopak alternativnímu přístupu k této pomoci. Tento úsek se zároveň shoduje s výzkumnou otázkou, která zněla následovně: Zlepšuje se životní úroveň v Namibii díky tradičnímu přístupu rozvojové spolupráce ze strany „plánovačů“ nebo spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledačů“? Tato část nakonec byla zodpovězena takto: Ke zlepšení životní úrovně v Namibii dochází spíše díky alternativnímu přístupu ze strany „hledačů“. Druhá dílčí otázka se snažila zjistit vliv rozvinutých zemí, světových finančních a rozvojových organizací na rozvoj Namibie. Konečný vliv subjektů rozvojové spolupráce se ukazuje jako pozitivní. Poslední dílčí otázkou cíle bylo zhodnocení celkové situace. I ta tato složka byla zodpovězena, zhodnocena a byly uvedeny nejpálčivější problémy.

Rozvojová problematika je opravdu velmi rozsáhlé téma, tato práce by však mohla dále pokračovat rozebráním dalších příčin neúspěchu a současné situace. V praxi tato práce bude poskytnuta vybraným nestátním neziskovým organizacím v České republice. Vzhledem k výzkumné otázce, kterou tato práce řešila, by mohla těmto organizacím objasnit problematiku „hledači“ versus „plánovači“, a konkrétně skutečné pravomoci těchto subjektů. Autorka totiž považuje přenesení více pravomocí na „hledače“ za klíčový prvek rozvojové spolupráce.

7. Seznam použitých zkratk

AIDS – Acquired Immune Deficiency Syndrome

CAS – Country Assistance Strategies

DAC – Development Assistance Committee

EVI – Economic Vulnerability Index

GII – Gender Inequality Index

HAI – Human Assets Index

HDI – Human Development Index

HIPC – Heavily Indebted Poor Countries

HIV – Human Immunodeficiency Virus

HPI – Human Poverty Index

IBRD – International Bank for Reconstruction and Development

IDA – International Development Association

IMF – International Monetary Fund

KHC – Karas Huisen Crafts

LDC – Least Developed Countries

MDG – Millennium Development Goals

NAMPIN – Namibia People in Need

NEPAD - New Partnership for African Development

NGO – Non-governmental Organization

ODA – Official Development Assistance

OECD – Organization for Economic Co-operation and Development

OEEC – Organization for European Economic Cooperation

PRGF – Poverty Reduction and Growth Facility

UN – United Nations

UNDP – United Nations Development Programme

UNSI – United Nations System-wide Special Initiative on Africa

WB – World Bank

WHO – World Health Organisation

8. Seznam použité literatury a dalších zdrojů

[1] - *African Election Database – Freedom in Africa 2006* [online]. January 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://africanelections.tripod.com/fh2006.html>>.

[2] - ARJUN, Karki. Světová ekonomická krize a nejméně rozvinuté země: obavy občanů. In: *Social Watch*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2009. s. 27 – 29. ISBN 978-80-904405-2-4.

[3] - BADIEE Shaida. *World Development Indicators 2010*. 1st ed., Washington, USA: International Bank for Reconstruction and Development / the World Bank, 2010. 464 p. ISBN 978-0-8213-8232-5.

[4] - BĚLOHOUBEK, Ivo a kol. Mezinárodní finanční instituce. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 79. ISBN 978-80-86961-55-2.

[5] - BĚLOHOUBEK, Ivo a kol. Světový obchod. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 52 - 56. ISBN 978-80-86961-55-2.

[6] - BROŽA, Michal. *Fakta a čísla OSN*. 1. vyd., Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005. 297 s. ISBN 80-86348-02-4

[7] - BROŽA, Michal. STOP chudobě! Zn: Ihned!. *UN bulletin*, 2010, roč. 6, č. 1, s. 3. ISSN 1802-3131, 1802-3324X.

[8] - *Citáty slavných osobností* [online]. 2010 [cit. 2011-04-04]. Dostupné z: <<http://www.citaty-slavnych.cz/vyhledavani/osud>>.

[9] - COLLIER, Paul et al. *Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy*. 1st ed., Washington, USA: IBRD/WB, 2003. 221 p. ISBN 0-821-35481-7.

- [10] - COLLIER, Paul. *Miliarda nejchudších: Proč se některým zemím nedaří a co s tím*. 1. vyd., Praha: Vyšehrad, 2009. 217 s. ISBN 978-80-7429-010-7.
- [11] - *CPI* [online]. September 2007 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z: <http://africanelections.tripod.com/cpi_2007.html>.
- [12] - CVEČEK, Jiří. *Mikrofinance jako investiční alternativa: studie potenciálu a rozložení rizik*. Diplomová práce, vedoucí (ZRALÝ, Martin), Praha.: ČVUT, MÚVS a VŠE, 2009.
- [13] - DODD R. – MUNCK L. *Dying for chase: Poor People's Experience of Health and ill-health*. 1st ed., Geneva, Switzerland: The Voices of the Poor Study & WHO & WB, 2002. [online] [cit. 2011-04-10] Dostupné z: <http://www.who.int/entity/hdp/publications/dying_change.pdf>.
- [14] - EASTERLY, William. *Břímě bílého muže: Proč pomoc Západu třetímu světu selhává?*. 1. vyd., Praha: Academia, 2010. 456 s. ISBN 978-80-200-1776-5.
- [15] - EHL, Martin a kol. Organizace spojených národů. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 73. ISBN 978-80-86961-55-2.
- [16] - EXNEROVÁ Věra a kol. *Chudoba* [online]. 22. 12. 2008 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/chudoba_226_15.htm>.
- [17] - EXNEROVÁ, V - VOLFOVÁ, A. Chudoba. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. S. 24. ISBN 978-80-86961-55-2.

[18] - Food and Agriculture Organization of the United Nations. *The State of Food Insecurity in the World 2005*. 1st ed., Rome, Italy: FAO, 2005. 37 p. ISBN 92-5-105384-7.

[19] - Government of the Republic of Namibia. *Namibia 2004, Millennium Development Goals*. 1st ed., Namibia: The National Planning Commission, August 2004. 39 p. ISBN 99916-56-04-9.

[20] - Government of the Republic of Namibia. *Namibia Vision 2030*. 1st ed., Windhoek, Namibia: Office of the President, 2004. 135 p. ISBN 99916-56-04-9.

[21] - HALLORAN, Neil. *AIDS in Africa* [online]. 2010 [cit. 2011-04-10]. Dostupné z: <<http://www.aidsinafrica.net/map.php>>.

[22] - HAVLÍČKOVÁ, Zuzana – STOJANOV, Robert. Rozvojové cíle tisíciletí. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 119. ISBN 978-80-86961-55-2.

[23] - HRUBEC, Marek. Uznání práv chudých: mezinárodní a globální regulace. In: *Social Watch*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2009. s. 31 – 34. ISBN 978-80-904405-2-4.

[24] - CHLEBEČEK, Tomáš a kol. Mezinárodní zadluženost. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 47. ISBN 978-80-86961-55-2.

[25] - *Chudoba a méně rozvinuté země světa; (LDCs)* [online]. 2010 [cit. 2011-02-11]. Dostupné z: <<http://www.dl.webcore.czu.cz/file/Nm1ROFVIVVV2dEk9.pdf>>.

- [26] - JAMBOROVÁ Monika. *Chudoba a zahraniční obchod* [online]. 2007 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/chudoba-a-zahranicni-obchod_200_54.htm>.
- [27] - JELÍNEK Petr. *NEPAD odráží současný stav afriky* [online]. 23. 7. 2002 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <<http://www.infoservis.net/art.php?id=1027416397>>.
- [28] - JEŘÁBEK, Jiří a kol. *Odpovědnost bez hranic: klima a chudoba*. 1. vyd., Praha: Glopolis – Pražský institut pro globální politiku, 2008. 25 s. ISBN 978-80-254-3478-9.
- [29] - KAPLAN, Michal – OPRŠAL, Zdeněk. Rozvojová politika vyspělých zemí (OECD/DAC). In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 138. ISBN 978-80-86961-55-2.
- [30] - KAPLAN, Michal a kol. Rozvoj. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 104. ISBN 978-80-86961-55-2.
- [31] - KI-MOON, Ban. Odpovědnost za splnění slibů. *UN bulletin*, 2009, roč. 5, č. 1, s. 18. ISSN 1802-3231, 1802-324X.
- [32] - KI-MOON, Ban. Skutečná OSN není žvanírnou. *UN bulletin*, 2008, roč. 4, č. 2, s. 17. ISSN 1802-3231, 1802-324X.
- [33] - KLUGMAN, Jeni. *Human Development Report 2010*. 2nd ed., New York: Palgrave Macmillan, November 2010. 226 p. ISBN 9780230284456 90101.
- [34] - KOCOUREK, Aleš. *Podnikatelské aspekty diferenciacce rozvojových zemí a rozvojová pomoc České republiky (se zaměřením na země subsaharské Afriky)*. Disertační práce, vedoucí (FÁREK, Jiří), Liberec.: Hospodářská fakulta Technické univerzity v Liberci, 2006.

- [35] - Kolektiv autorů. *Rozvojová pomoc nestačí, Alternativní politické přístupy k chudobě a bezmoci ve světě*. 1. vyd., Praha: Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, 2009. 40 s. ISBN 978-80-254-6787-9.
- [36] - Kolektiv autorů. *Rozvojový profil České republiky – Problematický vliv české ekonomiky a politiky na země jihu*. 1. vyd., Praha: Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, 2009. 56 s. ISBN 978-80-254-6786-2.
- [37] - KUČERA, Radek. *Slovník cizích slov* [online]. 2006 [cit. 2011-04-04]. Dostupné z: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz>>.
- [38] - LOHR, S. *Asian Values May Change in Wake of Economic Crisis* [online]. 7. 2. 1998 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/asval.htm>>.
- [39] - Ministry of Health and Social Services and Macro International Inc. August 2008. *Namibia Demographic and Health Survey 2006 – 07*. Windhoek, Namibia and Calverton, Maryland, USA: MoHSS and Macro.
- [40] - MISES, L. *Antikapitalistická mentalita*. 1. vyd. Praha: Občanský institut, 1994. 98 s. ISBN 80-901659-0-7.
- [41] - MURPHY, Sophia. Světová krize cen potravin. In: *Social Watch*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2009. s. 17 – 20. ISBN 978-80-904405-2-4.
- [42] - NÁDVORNÍK, Ondřej a kol. Vzdělání. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 29 - 32. ISBN 978-80-86961-55-2.
- [43] - NUNLEY, Albert. *Elections in Namibia* [online]. March 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://africanelections.tripod.com/na.html>>.

- [44] - NUNLEY, Albert. *Electoral Democracy* [online]. January 2011 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://africanelections.tripod.com/fh2011.html>>.
- [45] - *OECD Is it ODA?* [online]. November 2008 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z: <<http://www.oecd.org/dataoecd/21/21/34086975.pdf>>.
- [46] - *Oficiální seznam indikátorů MDGs* [online]. 20. 09. 2010 [cit. 2011-03-20]. Dostupné z: <<http://www.osn.cz/soubory/officiallist2008-cze.pdf>>.
- [47] - *OSN* [online]. 2005 [cit. 2011-02-11]. Dostupné z: <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1443>>.
- [48] - PAZDERKA, Josef a kol. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 109 - 118. ISBN 978-80-86961-55-2.
- [49] - PUTNA, Michal. *Rozvojové cíle tisíciletí a jejich plnění* [online]. 15. 3. 2010 [cit. 2011-03-19]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/pdfs_262.pdf>.
- [50] - SACHS, J. D. et al. *Investing Development: A Practical Plan to Achieve the Millennium Development Goals* [online]. 2005 [cit. 2011-03-21]. Dostupné z: <<http://www.unmillenniumproject.org/documents/MainReportCompletelowres.pdf>>.
- [51] - SACHS, J. D. *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time*. 1st ed., New York, USA: The Penguin Press, 2005. 416 p. ISBN 1-59420-045-9.
- [52] - STIGLITZ, E. Joseph. *Jiná cesta k trhu*. 1. vyd., Praha: Prostor, 2003. 408 s. ISBN 80-7260-095-8.

[53] - SVOBODA, Daniel a kol. Neziskový sektor a rozvojová spolupráce. In: *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni, 2008. s. 161 - 167. ISBN 978-80-86961-55-2.

[54] - TOŽIČKA, Tomáš. Nerovné zlepšení In: *Social Watch*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2009. 98 s. ISBN 978-80-904405-2-4.

[55] - TOŽIČKA, Tomáš. Přijaté závazky jsou stále méně naplňovány. In: *Social Watch*. Praha: Ekumenická akademie Praha, 2009. s. 93. ISBN 978-80-904405-2-4.

[56] - UNAIDS & WHO. *AIDS Epidemic Update: December 2005*. 1st ed., Geneva, Switzerland: UNAIDS & WHO, 2005. 81 p. ISBN 92-9-173439-X.

[57] - UNAIDS. *AIDS in Sub-Saharan Africa* [online]. 2006 [cit. 2011-04-10]. Dostupné z: http://www.unaids.org/en/Regions_Countries/Regions/SubSaharanAfrica.asp.

[58] - UNIC PRAHA. *Splnitelné cíle tisíciletí – Summit OSN k Rozvojovým cílům tisíciletí (MDGs)* [online]. 2005 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1621>.

[59] - *United Nations - Charter* [online]. 2011 [cit. 2011-02-13]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter9.shtml>.

[60] - WATKINS, Kevin. *Human Development Report 2007/2008*. 1st ed., New York: Palgrave Macmillan, 2007. 384 p. ISBN 978-0-230-54704-9.

[61] - WHO & UNICEF. *World Malaria Report 2005*. 1st ed., Geneva, Switzerland: WHO & UNICEF, 2005. 294 p. ISBN 92-806-3880-7.

[62] - *World Bank's Poverty Estimates Revised* [online]. 2011 [cit. 2011-02-11].
Dostupné z: <<http://www.globalissues.org/article/4/poverty-around-the-world>>.

[63] - *Worldmapper* [online]. 2006 [cit. 2011-02-19]. Dostupné z:
<http://www.worldmapper.org/174_human_poverty.FH11.pdf>.

9. Klíčová slova

„Hledači“

„Plánovači“

Namibie

Nestátní neziskové organizace

Rozvoj

Subsaharská Afrika

10. Seznam příloh

Příloha 11.1 Index lidského rozvoje

Příloha 11.2 Index lidského rozvoje podle regionů

Příloha 11.3 Roční objem rozvojové pomoci na obyv. ve vybraných LDCs za rok 2006

Příloha 11.4 Podíl oficiální rozvojové pomoci dané zemi na jejím HDP (v %)

Příloha 11.5 Vývoj z hlediska MDG mezi lety 1990 – 2005 v Africe

Příloha 11.6 Namibijské rozvojové cíle tisíciletí

Příloha 11.7 Demokracie a služby poskytované vládou

Příloha 11.8 Vývoj pravděpodobnosti ukončení občanské války v závislosti na době trvání

Příloha 11.9 Výskyt osob trpících hladem a podvýživou v subsaharské Africe

Příloha 11.10 Incidence malárie v subsaharské Africe

Příloha 11.11 Prevalence HIV/AIDS v subsaharské Africe

Příloha 11.12 HIV Prevalence v Namibii

Příloha 11.13 Počet lékařů na jeden milión obyvatel k roku 2010

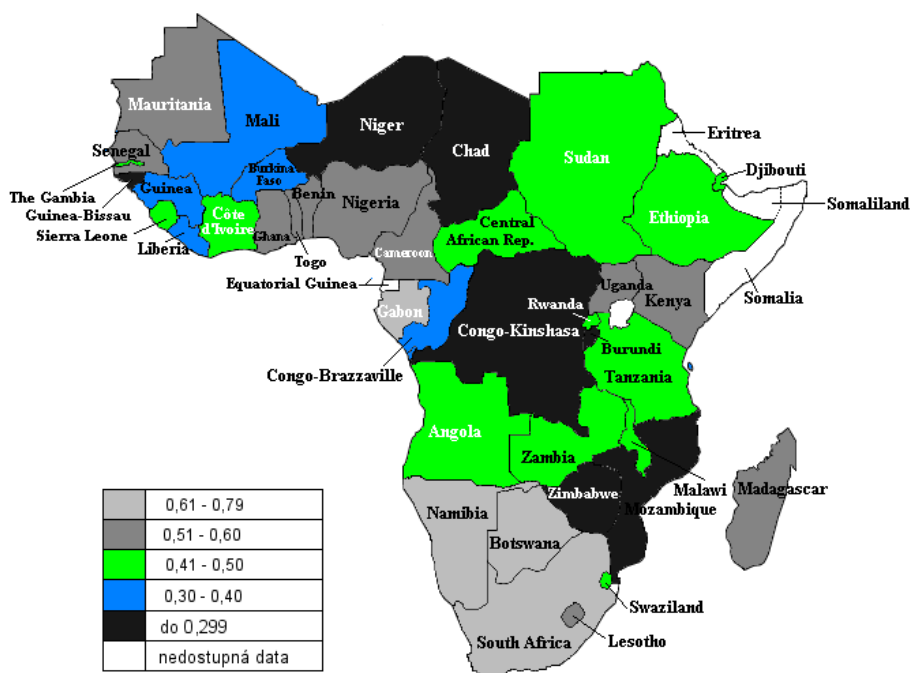
Příloha 11.14 Index rovnosti pohlaví (2008)

Příloha 11.15 Vzdělání v Namibii (2001)

11. Přílohy

11.1 Index lidského rozvoje

* Čím je číslo blíže jedné, tím vyšší je kvalita života

Zdroj: Human Development Report 2010

11.2 Index lidského rozvoje podle regionů

Regiony	Střední délka života (roky) 2005	Gramotnost obyvatelstva (v procentech ve věku 15 a výše) 1995 - 2005	Kombinovaný přepočet školní docházky (základní, střední a vysoké školy v procentech) 2005	HDP na obyvatele (přepočteno podle parity kupní síly v USD) 2005	Hodnota Indexu lidského rozvoje (Human Development Index) 2005
ROZVOJOVÉ ZEMĚ – CELKEM	66,1	76,7	64,1	5282	0,691
NEJMÉNĚ ROZVINUTÉ ZEMĚ - CELKEM	54,5	63,9	48,0	1499	0,488
ARABSKÉ ZEMĚ	67,5	70,3	65,5	6716	0,699
VÝCHODNÍ ASIE A PACIFIK	71,7	90,7	69,4	6604	0,771
LATINSKÁ AMERIKA A KARIBIK	72,8	90,3	81,2	8417	0,803
JIŽNÍ ASIE	63,8	59,5	60,3	3416	0,611
SUBSAHARSKÁ AFRIKA	49,6	60,3	50,6	1998	0,493
STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPA A SNS	68,6	99,0	83,5	9527	0,808
OECD	78,3	...	88,6	29 197	0,916

Zdroj: Human Development Report 2007/2008

11.3 Roční objem rozvojové pomoci na obyv. ve vybraných LDCs za rok 2006

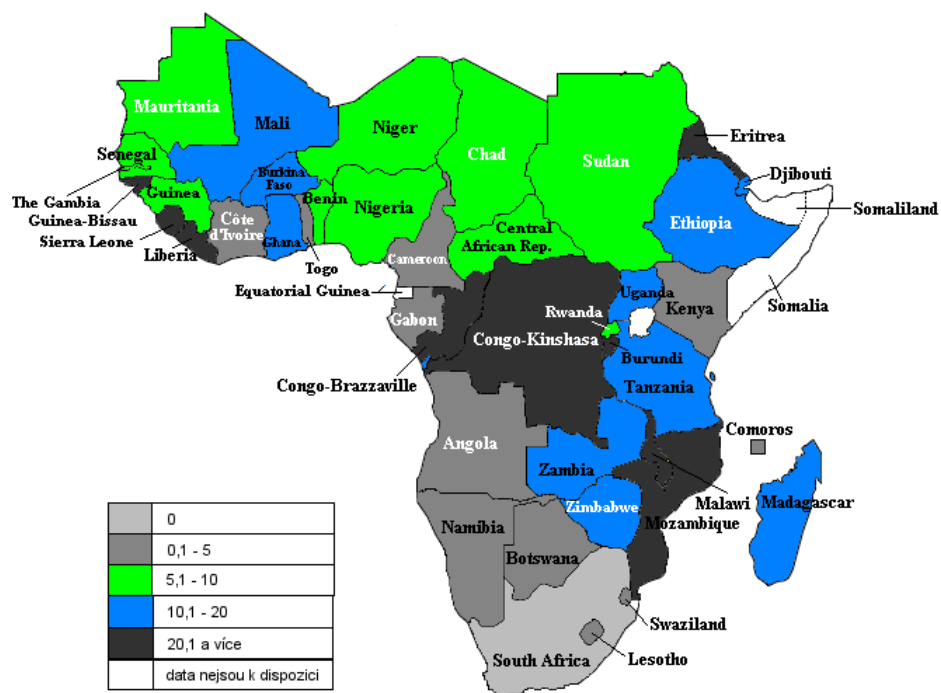
Země	Objem ODA na obyvatele (USD)
MYANMAR	3
BANGLADÉŠ	8
BENIN	8
ANGOLA	10
TOGO	12
JEMEN	13
GUINEA	18
NEPÁL	19
SÚDÁN	19
ETIOPIE	25
ČAD	27
ERITREA	28
NIGER	29
STŘEDOAFRICKÁ REP.	31
DR KONGO	34
LESOTHO	36
KAMBODŽA	37
MADAGASKAR	39

Země	Objem ODA na obyvatele (USD)
GAMBIE	45
SOMÁLSKO	46
TANZANIE	46
MALAWI	49
GUINEA-BISSAU	50
BURUNDI	51
UGANDA	52
BURKINA FASO	61
HAITI	62
MAURITÁNIE	62
RWANDA	62
LAOS	63
SIERRA LEONE	63
SENEGAL	68
MALI	69
LIBÉRIE	75
MOZAMBIK	77
ZAMBIE	122

Zdroj: Globální problémy a rozvojová spolupráce

11.4 Podíl oficiální rozvojové pomoci dané zemi na jejím HDP (v %)

Objem pomoci v % v roce 2005

Zdroj: Human Development Report 2007/2008

11.5 Vývoj z hlediska MDG mezi lety 1990 – 2005 v Africe

	Afrika	
	Severní	Subsaharská
Cíl 1: Odstranit extrémní chudobu a hlad		
• Snížit na polovinu počet lidí žijících v extrémní chudobě	optimální zlepšení	úroveň vysoká, žádná změna
• Snížit na polovinu počet lidí trpících hladem	úroveň vysoká, žádná změna	úroveň velmi vysoká, malý pokrok
Cíl 2: Zajistit základní vzdělání pro všechny		
• Zajistit základní vzdělání pro všechny	optimální zlepšení	pokrok, ale pomalý
Cíl 3: Prosazovat rovnost pohlaví a posilovat roli žen ve společnosti		
• Odstranit nerovnost mezi pohlavími na základních školách	optimální zlepšení	pokrok, ale pomalý
• Odstranit nerovnost mezi pohlavími na středních školách	cíle bylo dosaženo	pokrok, ale pomalý
• Zajistit rovný podíl gramotných žen a mužů	nedostatečný pokrok	nedostatečný pokrok
• Zajistit rovné zastoupení žen v parlamentech	pokrok, ale pomalý	pokrok, ale pomalý
Cíl 4: Snížit dětskou úmrtnost		
• O dvě třetiny snížit úmrtnost dětí do pěti let věku	optimální zlepšení	velmi vysoká úroveň, žádná změna
• Zajistit imunizaci proti spalničkám	cíle bylo dosaženo	nízká, žádná změna
Cíl 5: Zlepšit zdraví matek		
• Snížit podíl mateřské úmrtnosti o tři čtvrtiny	mírná úroveň	velmi vysoká
Cíl 6: Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi		
• Zastavit a zvrátit šíření HIV/AIDS	nedostupné údaje	setrvalý stav
• Zastavit a zvrátit šíření malárie	nízký výskyt	vysoký výskyt
• Zastavit a zvrátit šíření tuberkulózy	nízký výskyt a klesá	vysoký výskyt, roste
Cíl 7: Dosáhnout udržitelného stavu životního prostředí		
• Zvrátit trend ničení pralesních porostů	méně než 1 % pralesů	rozloha pralesů klesá
• Snížit na polovinu počet lidí ve městech bez přístupu k upravené pitné vodě	cíle bylo dosaženo	beze změny
• Snížit na polovinu počet lidí na venkově bez přístupu k upravené pitné vodě	dobrý přístup, malý pokrok	pokrok, ale pomalý
• Snížit na polovinu počet lidí ve městech bez přístupu k základní hygieně	optimální zlepšení	špatný přístup, beze změny
• Snížit na polovinu počet lidí na venkově bez přístupu k základní hygieně	pokrok, ale pomalý	beze změny
• Zlepšit životní úroveň obyvatel slumů	optimální zlepšení	jejich počet roste
Cíl 8: Budovat světové partnerství pro rozvoj		
• Nezaměstnanost mladých lidí	vysoká, beze změny	vysoká, beze změny

Zdroj: Investing Development: A Practical Plan to Achieve the Millennium Development Goals

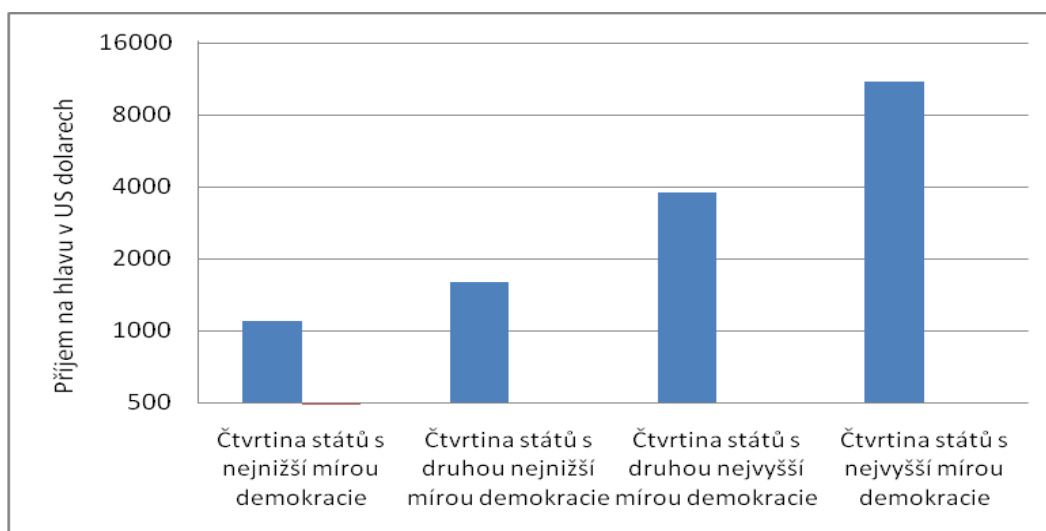
11.6 Namibijské rozvojové cíle tisíciletí

GOAL	1992	2003	2006 target	Progress towards target
1. Eradicate extreme poverty and hunger				
Proportion of households living in relative poverty	38 %	-	28 %	Lack of data*
Proportion of households living in extreme poverty	9 %	-	4 %	Lack of data*
2. Achieve universal primary education				
Net primary school enrolment	89 %	92 %	95 %	Good
Survival rate for Grade 5	75 %	94 %	95 %	Good
Literacy rate, 15-24 years	89 %	89 %	94 %	Slow
3. Promote gender equality and empower women				
Primary education (girls per 100 boys)	102	100	100	Good
Secondary education (girls per 100 boys)	124	113	100	Good
Tertiary education (girls per 100 boys)	162	111	100	Good
Proportion of seats held by women in National Assembly	9 %	19 %	30 %	Slow
4. Reduce child mortality				
Infant mortality (per 1000 live births)	67	52	36	Slow
Under-five mortality rate (per 1000 live births)	87	71	54	Slow
Proportion of one-year-old children immunised against measles	63 %	72 %	80 %	Good
Underweight among children under five	26 %	24 %	17 %	Slow
5. Improve maternal health				
Proportion of births attended by trained health personnel	68 %	75 %	88 %	Good
Contraceptive prevalence rate	21 %	37 %	50 %	Good
6. Combat HIV/AIDS, malaria and other diseases				
HIV prevalence among 13-19 year old women	6 %	11 %	9 %	Worsening
HIV prevalence among 20-24 year old women	11 %	22 %	15 %	Worsening
TB treatment success rate	58 %	69 %	75 %	Good
7. Ensure environmental sustainability				
Proportion of rural households with access to safe drinking water	45 %	80 %	80 %	Good
Proportion of rural households with access to basic sanitation	15 %	21 %	50 %	Slow
Freehold land	5 %	6.1 %	8.5 %	Slow
Registered conservancies	0 %	4.9 %	10.9 %	Slow
8. Develop a global partnership for development				
Per capita overseas development assistance to Namibia (in US\$)	130	60	90	Worsening

Zdroj: Millennium Development Goals

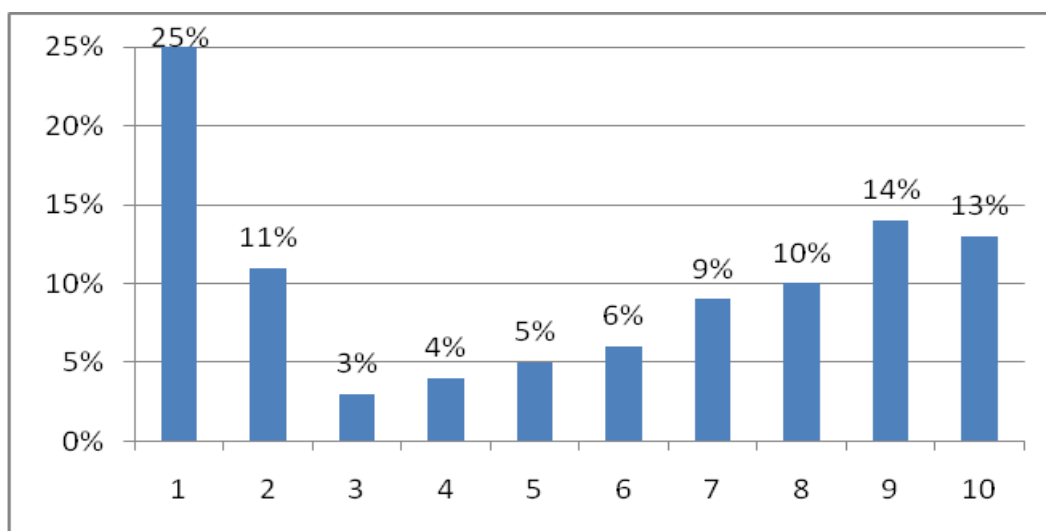

11.7 Demokracie a služby poskytované vládou

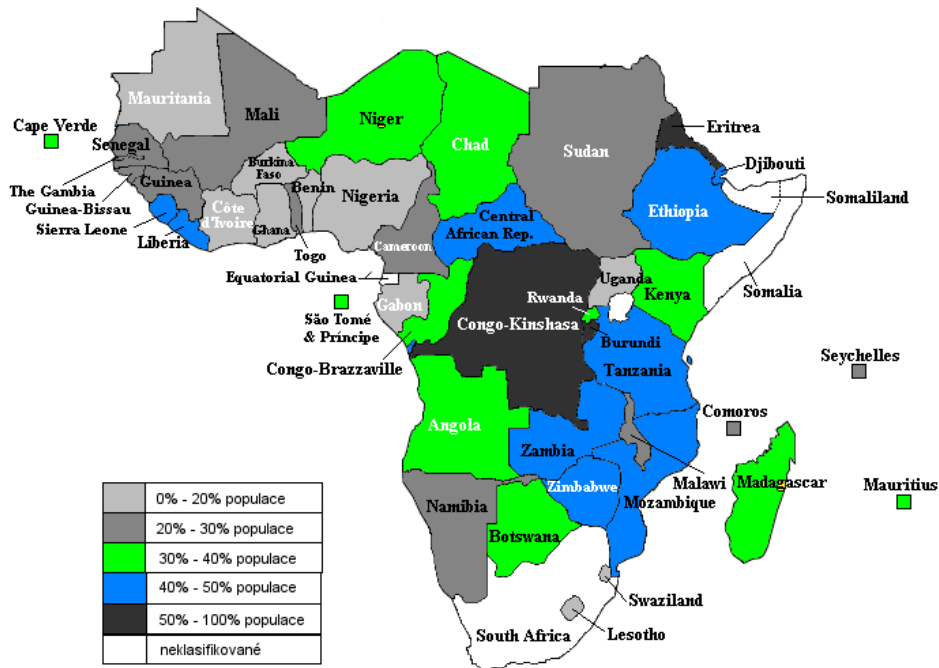
Zdroj: Břimě bílého muže: Proč pomoc Západu třetímu světu selhává?

11.8 Vývoj pravděpodobnosti ukončení občanské války v závislosti na době trvání (v letech)

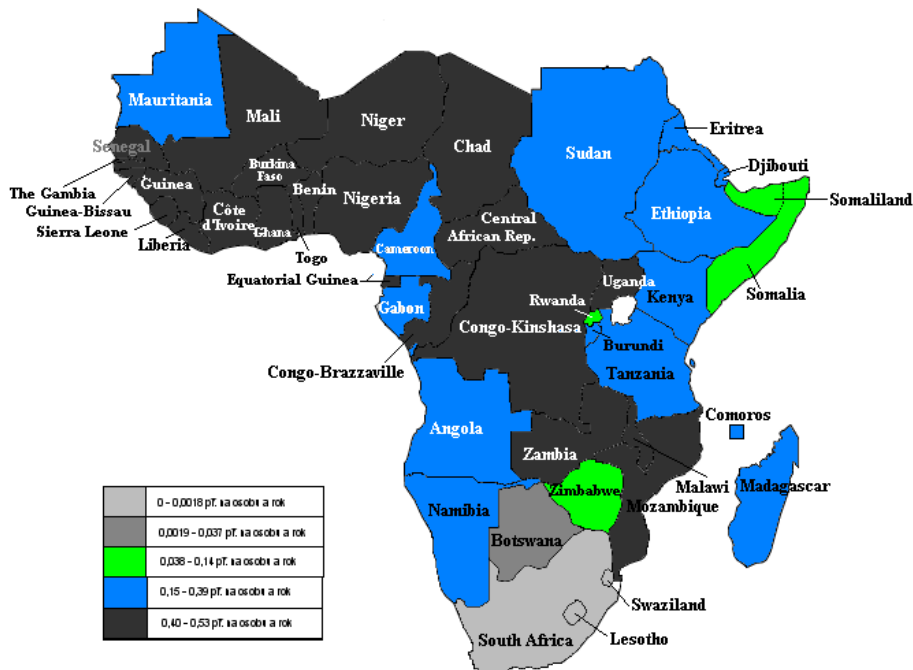
Zdroj: Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy

11.9 Výskyt osob trpících hladem a podvýživou v subsaharské Africe

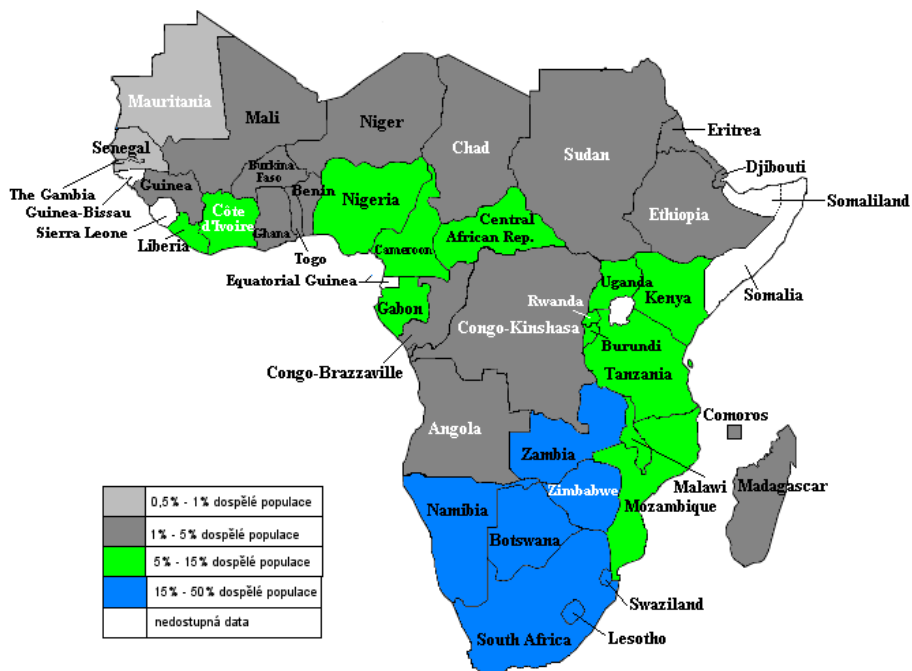
Zdroj: The State of Food Insecurity in the World 2005

11.10 Incidence malárie v subsaharské Africe

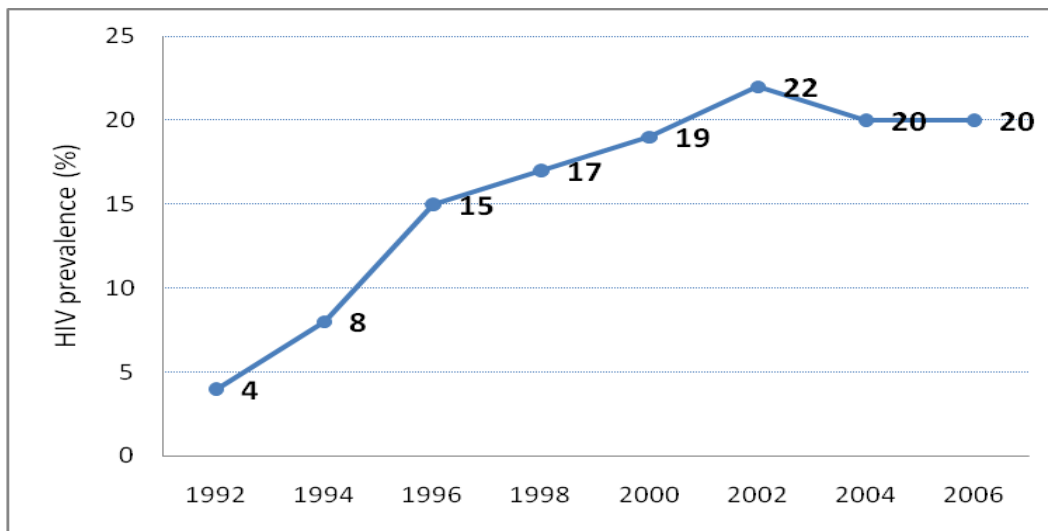
Zdroj: World Malaria Report 2005

11.11 Prevalence HIV/AIDS v subsaharské Africe

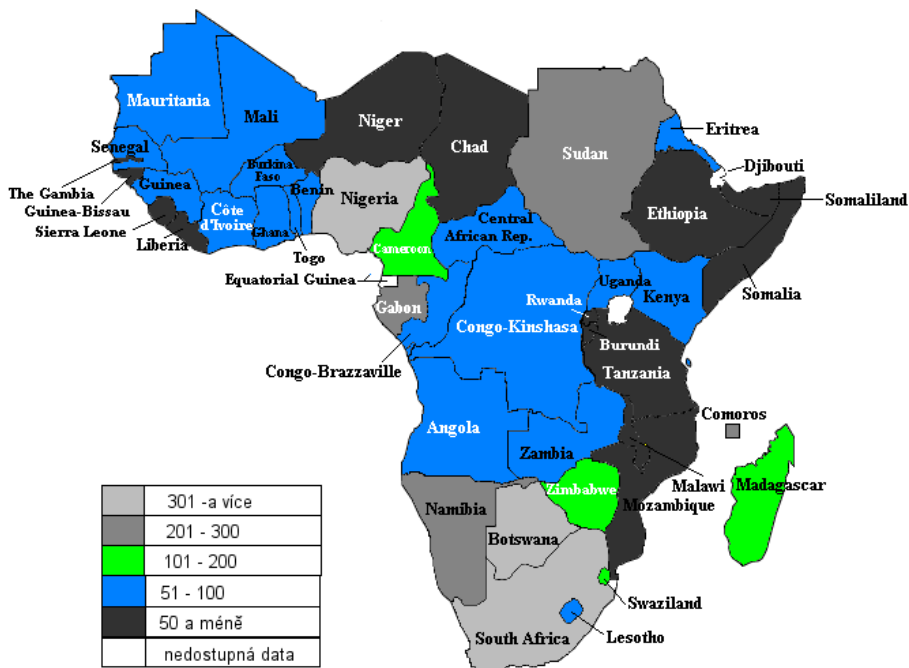
Zdroj: AIDS in Africa

11.12 HIV Prevalence v Namibii

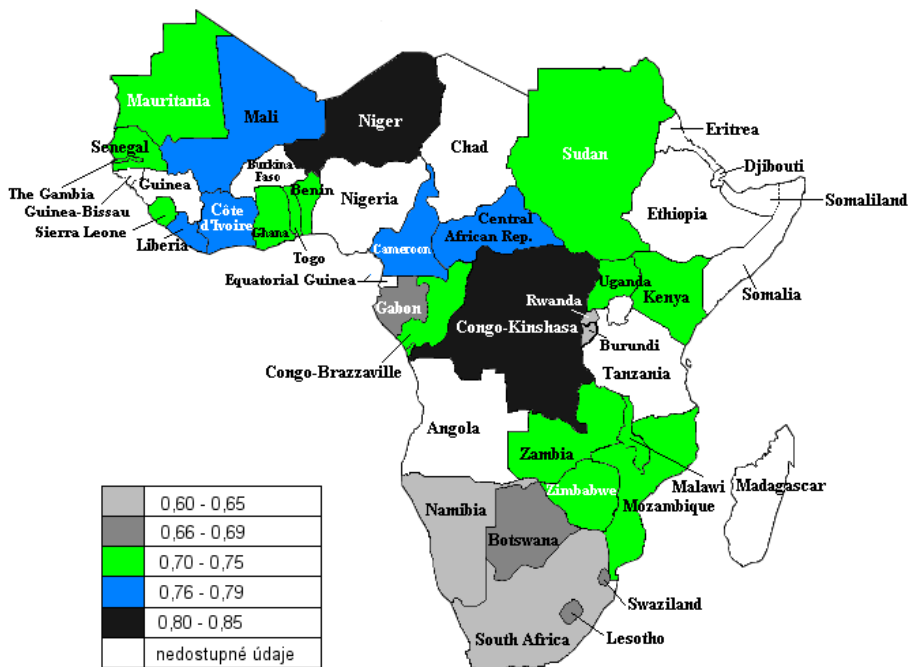
Zdroj: Namibia Demographic and Health Survey 2006 – 07

11.13 Počet lékařů na jeden milión obyvatel k roku 2010

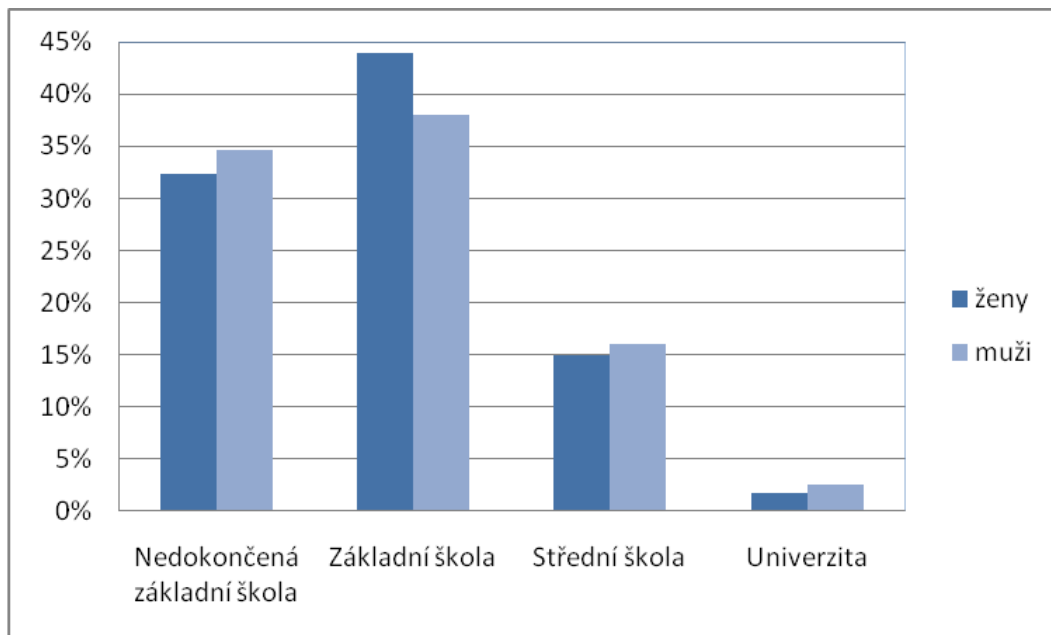
Zdroj: World Development Indicators 2010

11.14 Index rovnosti pohlaví (2008)

Zdroj: Human Development Report 2010

11.15 Vzdělání v Namibii (2001)

Zdroj: Namibia Vision 2030